Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 150 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 2 ՅՈՒԼԻՍ 1884 (Ն. Տ.) 14 ՅՈՒԼԻՍ 21 ՌԱՄԱԶԱՆ 1301

ՊԱՅՄԱՆՔ

Ծանուցմանց տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ. երկու անգամի համար 2 ղուրուշ և. աւելի անգամներու համար զատ համաձայնութիւն կըլլայ։

Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ Խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Գալաթիա, Նորատունկեան խան, իսկ գաւառներէն հեռաւոր հասցէիւ

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خاننده { ارەولك }
غزته‌سی اداره‌سنه

40 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ	համար	Տարեկան	դահեկան	արծաթ	200
»	»	Վեցամսեայ	»	»	100
»	»	Եռամսեայ	»	»	50
»	»	Ամսական	»	»	20
»	»	Հատը	»	»	1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	»	240
»	»	Վեցամսեայ	»	»	120
»	»	Եռամսեայ	»	»	60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք		56
»	»	Վեցամսեայ	»		28

Դուրս ղրկուած լրագրաց ճամբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

40 ՓԱՐԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ
ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 2 ՅՈՒԼԻՍ

ԱՌ ԸՆԹԵՐՑՈՂՍ

Շաբաթ օր, ծանուցանելով **ՄԱՍԻՍ** և **ԱՐԵՒԵԼՔ** լրագրաց վարչութեանց միացումը, կը յարէինք թէ այս առթիւ պիտի բացատրէինք թէ այդ երկու թերթեր ինչ ձեւով ու դիրքով պիտի հրատարակին։

Առ այժմ, **ՄԱՍԻՍ** և **ԱՐԵՒԵԼՔ** պիտի հրատարակին իրենց նախկին դիրքով, ցնոր տնօրինութիւն։

ՄԱՍԻՍԻ յատուկ բոլոր նամակներ, թէ՛ դրամական և թէ՛ թղթակցական, յետայսորիկ պէտք է ուղղուին **ԱՐԵՒԵԼՔԻ** վարչական խորհրդոյ հասցէին, ի Գալաթիա, Նորատունկեան խան։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Ով որ իւր աչքերն յառէ արեւմտեան Ափրիկէի քարտէսի մը վրայ, զարմանօք պիտի տեսնէ թէ ո՛րչափ եւրոպական ազգեր Մարոքէն մինչև Բարեյուսոյ Հրուանդանը տարածուող ծովեզրին վրայ հողեր գրաւած են։ Մարոքի Սուլթանին երկրէն անմիջապէս յետոյ կուգայ՝ անապատէ մը ետքը՝ Սենեկալ գետի ֆրանսական գաղթականութիւնն, որուն հետ Ֆրանսացիք վերջերս միացուցին Հասարակածի վրայ գտնուած մաս մը հող, ի մէջ Կապոն և Ոկովայ գետերու։ Սենեկալէ յետոյ կուգայ Բորդուկեզներու գաղթականութիւնն, որոց ձեռքն է արդէն մերձակայ կղզեաց մեծ մասն, ի բաց առեալ Քանարեան կղզիներն որք Սպանիոյ կը վերաբերին։ Բորդուկալի կը վերաբերի նաեւ՝ աւելի դէպ հարաւակողմ՝ Անկոլայի և Պենկուէլայի ընդարձակ և կարեւոր գաղթականութիւնն, որ Քոնկօ գետի բերնէն կը տարածի մինչեւ Ֆրիոյի հրուանդանն, աւելի քան տասն աստիճան երկարութեամբ ծովեզրի մը վրայ։ Հրուանդանէն մինչեւ Օրանժ գետը կը տարածի վեց հարիւր մղոն երկարութեամբ աւազոտ երկիր մը, և Օրանժ գետէն աւելի վար երթալով, բոլոր երկիրը Բարեյուսոյ Հրուանդանի անգլիական գաղթականութեան սահմանուածքն է։ Ցարդ խնդիր եղած չէր թէ ո՛ւմ կը վերաբերի այդ 600 մղոն հող. բայց վերջերս տեղի ունեցած դէպքեր ընդհանուր Եւրոպիոյ ուշադրութիւնն հրաւիրեցին այդ կէտի վրայ։ Օրանժ գետէն 200 մղոն դէպ ի հիւսիսակողմ, կը տեսնուի Անկրա-Բէքուէնայի ծովախորշը։ Այս ծովախորշէ դէպի ներս՝ ափրիկեան վայրենեաց մէջ կը տանի ճամբայ մը, զոր գերմանացի Միսիոնարք բացած են՝ Աւետարան քարոզելու համար Նամաքուա ցեղին։ Բայց այս եղելութիւն ինքնին համբաւ մը չէր կրնար տալ Անկրա-Բէքուէնայի ծոցին։

Ոչ այնչափ աւետարանական, որչափ առեւտրական խնդիր մ'էր որ, մի քանի տարի առաջ, յանկարծ ուշադրութիւն հրաւիրեց Անկրա-Բէքուէնայի ծոցին վրայ, որոյ դիմաց գտնուող երկու կղզեաց մէջ տեսնուեցան կուանոյի ճոխ դէզեր(*)։ Այս գանձ հրապուրեց արկածախնդիր վաճառականներ, որք երբեմն մինչեւ 3-400 նաւերով կուգային կղզիներն՝ առնուլ տանելու այս թանկագին թէեւ գարշահոտ արտադրութիւններ։ Աշխատաւորաց պարէնն հայթայթելու համար, հաստատուն երկրի ներսէրէն գուար բերել կը տրուէր յԱնկրա-Բէքուէնա։ Բայց կուանոյ անսահման քանակութեամբ չի գտնուէր, և ի վերջոյ չկրցաւ հանուիլ առջի առատութեամբ։ Այն վաճառականք ուրեմն, որ անգամ մը այս առթիւ Անկրա-Բէքուէնայի ծոցը մտած էին, ուշադրութիւն դարձուցին հաստատուն երկրին վրայ, և հողեր գնեցին բնիկ ցեղապետներէն։ Միայն անգլիացի վաճառականներ չէին այս գործողութեանց ձեռնամուխ եղողներ։ Անցեալ տարի, Լիւտերից անուն գերմանացի մը նոյն միջոցաւ տիրեց Անկրա-Բէքուէնայի ծոցը պարփակող գաւառակի մը։ Բայց Բարեյուսոյ Հրուանդանի անգլիական գաղթականութիւնն ալ նմանօրինակ երեւամբ մը բոլոր այս երկրի վրայ պահանջում մ'ունէր թէ իրեն կը վերաբերի։ Եթէ անգլիական պահանջումն ապացուցէր, Պ. Լիւտերից վիճակակից պիտի լինէր այն բազմաթիւ Գերմանաց, որք աշխարհի չորս կողմը զանազան գաղթականութեանց մէջ հանդարտօրէն կը բնակին և կը զարգանան ընդ անգլիական հովանաւորութեամբ։ Բայց Անգլիացիք արդեամբ իշխանութիւն ի գործ դրած չէին յԱնկրա-Բէքուէնա։ Մի քանի տարի առաջ, գերմանական կառավարութիւնն հարցուցած էր թէ Անգլիա կը սահմանէ՞ր պաշտպանել Նամաքուա ցեղին մէջ հաստատեալ գերման Միսիոնարներն, և պատասխան ստացած էր թէ Անգլիա իրաւասութիւն չունի Օրանժ գետի հիւսիսակողման վրայ, ի բաց առեալ միայն Ուալվիշի ծովածոցն, 200 մղոն հեռի։ Պիսմարք իշխան գոհ չեղաւ այս պատասխանով, և անցեալ դեկտ. ամսոյ մէջ նորէն հարցուց առ լորտ Կրանվիլ թէ, Անգլիա կը պահանջէ՞ Անկրա-Բէքուէնան, զոր Պ. Լիւտերից գնած է տեղացիներէն։ Գերմանք կը գանգատին թէ Անգլիա այս պարզ հարցման պատասխանն հազիւ կրցաւ տալ վեց ամիսէն։ Անգլիոյ գաղթականութեանց նախարարը խնդիրն յղած էր Բարեյուսոյ Հրուանդանին, ուր նոյն միջոցին նախարարական փոփոխում մը տեղի ունենալով, ուշացած էր պատասխանն, որ երբ հասաւ, տեսնուեցաւ թէ յոյժ գոհացուցիչ էր Պիսմարք իշխանի համար, ըստ որում Անգլիա կ'ըսէր թէ Անկրա-Բէքուէնա իրեն չի վերաբերիր, և հրահանգ կը ղրկէր Բարեյուսոյ Հրուանդանին, որպէս զի յարգէ զայն իբրեւ գերմանացի հպատակի մը ստացուածք։

Այս երկիր ըստ ինքեան չունի որ և է հարստութիւն, ո՛չ ալ բարեբեր է. բայց ապագայ պատմութեան մէջ կրնայ կարեւոր դիրք մը ստանալ։ Անկրա-Բէքուէնա Գերմանաց առաջին գաղթականութիւնն եղաւ։ Գերմանք բազում տարիներէ հետէ կը գաղթէին աշխարհիս ամեն կողմերը, բայց ցարդ չէին հիմնած իրենց յատուկ գաղթականութիւն մը։ Իրենց վաճառականութիւնը կամ ձեռագործ արհեստներն ի գործ կը դնէին զանազան ազգութեանց գաղթականութեանց մէջ ուր կը հաստատուէին։ Այսպէս մի մեծ և լաւ մասը կը կազմեն Միացեալ Նահանգաց ժողովրդեան. Պրազիլիոյ յաջողագոյն երկրագործք Գերմաններ են. ի Չինաստան ծովեզերաց վրայ շոգենաւ բանեցնելու գործն իրենց սեփականած են գրեթէ, և մօտերս ալ կնքեցին առեւտրական դաշնագիր մը Քորէայի հեռաւոր երկրին հետ, ուր նախարարապետն, որ գերմանական անուն մը կը կրէ, «Քորէայի Պիսմարքը» կ'անուանի։ Նաեւ, Գերմանք կարեւոր տարր մը կը կազմեն Անգլիացւոց Աւստրալեան գաղթականութեանց մէջ, և բոլոր Ափրիկէի եզերքն օժտած են առեւտրական տուներով ու կայարաններով։ Բայց մինչեւ հիմա չունէին առանձին գաղթականութիւններ, տարաբնակ Գերմանաց անկախ հաստատութիւններ, որք շրջակայ երկիրներէն ու ազգերէն անջատ՝ իրենք զիրենք վարեն գերմանական օրինօք և գերմանական զօրութեամբ, վայելելով ոչ թէ օտար տէրութեան մը, այլ բուն իսկ գերմանական Մայր-Հայրենեաց պաշտպանութիւնը։

Ասոր պատճառը գտնել դժուար չէ։ Երբ Գերմանիա դեռ աշխարհագրական բացատրութիւն մ'էր միայն, և չէր համապատասխաներ ազգային կամ պետական միակ կազմակերպութեան մը, չէր կրնար հիմնել գերմանական գաղթականութիւն մը։ Այդպիսի հաստատութիւն մը կրնար Բրուսական կամ Աւստրիական, կամ Պաւարիական լինել, այլ ո՛չ Գերմանական։ Գալով այն փոքրագոյն պետութեանց որոց մէջ բաժնուած էր Գերմանիոյ հողն, ատոնք ալ բաւական ներքին հոգեր ունէին և չէին կրնար օտարաբնակ ազգայնոց պաշտպանութեան հոգն ևս առանձնել՝ անկախ գաղթականութիւն մը հիմնելով։ Արդէն ընդհանրապէս այն ներքին և ծանրակշիռ տագնապի միջոցին երբ գերմանական Ազգային Միութիւնը կը շինուէր՝ կարելի չէր մեծ ուշադրութիւն ընծայել տարաբնակ Գերմանաց վիճակին ու շահերուն։

Բայց այժմ որ այդ մեծ գործ ի գլուխ հանուած է, և Կայսրութիւնն ամրապէս հաստատուած կ'երեւի, բնական է տեսնել թէ գերմանական միութիւնն առաջ բերող հեռատես, խելացի և յանդուգն աշխարհակալը կը ձեռնարկէ հիմնել գաղթականային տէրութիւն մ'ալ։ Պիսմարք իշխան կը տեսնէ թէ, Գերմանիա ունի աւելորդ ժողովուրդ մը, որ կրնայ տալ գործունէութեան նոր ասպարէզներ, որ բնական արդիւնք չի գտներ Մայր-Հայրենեաց մէջ, և թէ Գերմանք տարէ տարի կը ցրուին աշխարհիս չորս կողմը, իրենց աշխատութեամբ ուրիշ ազգեր հարստացնելով, և ի վերջոյ անոնց հետ ձուլուելով։ Պիսմարք կը փափաքի գերմանական ազգութիւնը պահպանել այս գաղթականաց մէջ, և անոնց տալ ազգային կեդրոն մը, որ հնարաւոր կը լինի երբ Գերմանք կազմեն գաղթականութիւններ ուր կառավարութեան պաշտօնն ալ Գերմանք վարեն ընդ վերին պաշտպանութեամբ Կայսրութեան, որ այսպէս կրնայ՝ Մեծին Բրիտանիոյ նման՝ կեդրոն մը լինել ազգային բարգաւաճման ու ծաւալման։

Հետեւապէս, Պիսմարք իշխան առիթ չի փախցներ հասկցնելու թէ ինք սկսած է ունենալ գաղթականային աշխարհակալութիւն մ'ալ, և պատրաստ է պաշտպանել այս ուղղութեամբ իւր երկրի հայրենակցաց բաղձանքներն ու ձեռնարկներն։ Այս տեսութեամբ, մօտերս խնդրեց Գերմանիոյ Երեսփոխանաց ժողովէն՝ տալ իրեն տարեկան 220,000 Օսմ. ոսկւոյ նպաստ մը՝ շոգենաւեաց երկու գծեր հաստատելու համար. մին Գերմանիոյ և Աւստրալիոյ, միւսը Գերմանիոյ և Ծայրագոյն Արեւելքի միջեւ։ Ղրկեց զՏօքթ. Նախթիկալ, որ իւր ափրիկեան ուղեւորութեամբք հռչակաւոր է, քննել Ափրիկէի արեւմտեան եզերաց վրայ Գերմաններու հաստատած առեւտրական կայարաններն, և տեղեկագիր մը պատրաստել։ Միանգամայն ծանոյց թէ թոյլ չպիտի տայ որ Անգլիա, Ֆրանսա և Բորդուգալ իրենց մէջ կարգադրեն լմցնեն Քոնկոյի ընդարձակ հովտին տիրութեան խառնաշփոթ խնդիրն, առանց Գերմանիոյ հետ խորհրդակցելու։

Թէեւ Երեսփոխանաց ժողովը տրամադրութիւն չցուցուց մեծ գումար մը վատնելու կասկածելի ձեռնարկութեան մը վրայ, բայց ստուգ չէ թէ Պիսմարք իշխան ետ պիտի կենայ իւր գաղթականային աշխարհակալութենէ, մանաւանդ թէ Գերմանիոյ մէջ ընդհանուր կարծիք մը կը սկսի գոյանալ թէ Նախարարապետի այս ծրագիրն ալ՝ իւր բոլոր ծրագրոց նման՝ բանաւոր և գործադրելի բնութիւն մ'ունի։ Պիսմարք մտադիր չէ Ֆրանսայի պէս պատերազմական արկածալից գործողութիւններ կատարել հեռաւոր երկիրներ՝ անկախ տէրութիւններ նուաճելով և իւր քաղաքային ու զինուորական իշխանութիւնն հաստատելով թշնամի և կէս վայրենի ցեղերու վրայ։ Բայց ուր որ Գերմանք կան հաստատուած, որք շահաւոր գործով մը կը զբաղին, և իրենց տէրութեան պաշտպանութիւնը կը խնդրեն, Պիսմարք պիտի փութայ պաշտպանել զանոնք։ Անկրա-Բէքուէնայի նկատմամբ այս ընթացից կը հետեւի նա։ Կ'ուզէ որ Պ. Լիւտերից և իւր ստացուածք գտնուին Կայսրութեան հովանաւորութեան ներքեւ։ Յիրաւի Գերմանիա նաւային մեծ զօրութիւն չունի ազատապէս պաշտպանելու համար իւր հեռաւոր ազգայիններ եթէ պատերազմ մը ծագի։ Բայց Պիսմարք իշխան աշխատելու է որ Գերմանիոյ ցամաքային անդիմադրելի զօրութիւնը ծովու վրայ ևս յարգել պիտի տայ իւր դրօշ։ Այսու ամենայնիւ, արդարութիւն է յարել թէ Գերմանք այժմ ոչինչ ընդհատ կ'աշխատին նաւային մեծ զօրութիւն մը ձեռք բերել։ Թորփիլլայիր նաւուց շինութեան մէջ գերազանց դիրք մը ստացած են, որով ծովու կողմէ պաշտպանութեան աղէկագոյն միջոցն այժմէն ունին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Խրզանի ուսումնասիրաց ընկերութեան Ընդհ. Ժողովն երէկ գումարելով Գալաթիոյ Մատենադարանին մէջ, ատենապետութեամբ Գեր. Տ. Մատթէոս եպիսկոպոսի Իզմիրլեան, ընկերութեան ներքին

(*) Կուանոյ կ'ըսուի Ովկիանոսի միլիոնաւոր թռչնոց արտաթորած ծիրտին, կամ աղբին, որ կը գտնուի Ովկիանոսի կղզեաց մէջ. և շատ իւղոտ լինելով, առաջնակարգ պարարտացուցիչ նիւթ մ'է արտերու համար, և որոյ վաճառականութիւնն յոյժ կարեւոր է, մանաւանդ յԱմերիկա։

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

109

ԽԱՉԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Ժ.

ՆԵՆԷԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

— Բայց ես բժշկապետին չը հաւատացի, թէեւ նա ինձ զանազան խոստմունքներ արեց և զանազան յոյսեր տուեց։ Ես հաստատ մնացի իմ կամքի մէջ, և երբ առաջին անգամ տարան ինձ դատարանը, ես պարզ ասեցի դատաւորներին. — «Պարոն դատաւորներ, ես խելագար աղջիկ չեմ, ես շատ խելացի աղջիկ եմ։ Խելագարութիւնը չէր, որի պատճառով ես յարձակում գործեցի զինուորների վրայ։ Ես սիրում էի նրան, այն երիտասարդին, որին դուք Սիբիր ուղարկեցիք։ Ես կամենում էի ազատել իմ սիրելիին։ Ոչ, պարոն դատաւորներ, դուք մի հաւատացէք, որ ես խելագարված եմ եղել։ Ես միշտ խելացի էի, ինչպէս այժմ։ Այդ յանցանքները ես գործել եմ իմ առողջ դատողութիւնով։ Ինձ ևս ուղարկեցէք Սիբիր, ես ցանկանում եմ սիրելիիս հետ միասին լինել»։ — Բայց դատաւորները ինձ չը հաւատացին։ Ես շատ բարկացայ, երբ իմ վճիռը կարդացին։ Փոխանակ Սիբիր ուղարկելու, վճռել էին՝ երեք ամիս նստացնել ապաշխարութեան տան մէջ։ Թէեւ ես վճռից գոհ չը մնացի, այնուամենայնիւ, ինձ տարան այնտեղ։

— Բայց գիտե՞ս, Մուրադ, իմ սխալը ինչումն էր, — հարցրեց Նենէն դառնալով դէպի ինձ, — Ես չը պէտք է ասէի, թէ խելացի աղջիկ եմ և ամեն ինչ գործել եմ իմ կամքով, իմ յօժարութեամբ։ Ես պէտք է ասէի, թէ խելագարված եմ եղել, չեմ հասկացել, թէ ինչ եմ գործել։ Ես պէտք է աշխատէի արդարացնել իմ վարմունքը և խնդրել, որ ինձ չը պատժեն։ Այն ժամանակ կը մտածէին, որ ես գիտութեամբ եմ գործել և իմ ցանկացած պատիժը կը նշանակէին։ Ինձ կուղարկէին Սիբիր։ Բայց դատարանի մէջ, երբ աշխատում ես քեզ արդար ցոյց տալ, մեղաւոր են համարում։ Իսկ երբ ուզում ես քեզ գիժ ցոյց տալ, խելացի են համարում, և ընդհակառակն։

— Ապաշխարութեան տան մէջ եղած ժամանակս, — շարունակեց Նենէն, — բժշկապետը մի քանի անգամ այցելեց ինձ։ Այնտեղ ես առաջին անգամ ծանօթացայ նրա կնոջ հետ։ Նա ինձ համար զանազան բաներ էր բերում և ամեն կերպով հոգ էր տանում, որ ես հանգիստ լինեմ։ Թէ այր և թէ կին խոստանում էին, որ իմ ապաշխարութեան ամիսները վերջանալուց յետոյ, ինձ կընդունեն իրանց տունը և կը պահեն ու կը պահպանեն իրանց զաւակի նման։ Բայց ես իմ վրա չէի մտածում, ես միշտ քեզ վրա էի մտածում։ Այդ էր պատճառը, հէնց որ վերջացաւ երեք ամիսը, ես փախայ այնտեղից, որ բժշկապետի տնից ազատվեմ։ Առանց որ և իցէ պատրաստութեան, ես ճանապարհ ընկայ քեզ մօտ գալու համար։ Սիբի՛ր, Սիբի՛ր, այդ անունը կրկնելով, շարունակում էի իմ ճանապարհը։ Խիստ սակաւ էր պատահում, որ ես մի որ և իցէ բնակութեան հանդիպէի։ Ըստ մեծի մասին գիշերները անց էի կացնում բացօթեայ։ Մարդիկ, տեսնելով իմ պատառոտած հագուստը, խառնված ծամերը, ցրտից և արևից սևացած դէմքը, ասում էին՝ «դա ջադուկ է», և ինձ օթևան չէին տալիս։

Նենէի նկարագրութիւնները ինձ սարսափեցնում էին։ Ո՛րքան տանջվել էր, ո՛րքան չարչարվել էր խեղճ աղջիկը մի կորած, աշխարհից կտրված դատապարտեալի համար։ Միթէ ես արժանի էի այնքան զոհաբերութեան։ Ես խնդրեցի նրանից՝ համառօտել իր պատմութիւնը և միայն այն ասել, թէ ինչպէս կրկին հանդիպեց բժշկապետին։

— Ես շուտով այդ տեղը կը հասնեմ, — պատասխանեց նա, — մի փոքր ևս լսիր, եթէ չես ձանձրանում։

— Ես չեմ ձանձրանում, այլ տխրում եմ... իմ սիրտը լցվում է ցաւերով...

— Շուտով կուրախացնեմ քեզ... — ասաց նա և շարունակեց.

— Միանգամ, երեկոյեան պահուն, հասնում եմ մի գիւղ։ Գիւղացիները հաւաքված էին գինետան առջև, զանազան զուարճախօսութիւններ էին անում։ Ես հարցրի նրանցից։

— «Ո՞ր ճանապարհն է տանում դէպի Սիբիր։

Նրանք զարմացած նայեցին իմ վրա։

— «Սիբի՛ր, — հարցրեց մէկը ծիծաղելով։

— «Այո, Սիբիր։ Հեռո՞ւ է։

— «Այդ սատանայական սև մազերդ կը սպիտակի մինչև այնտեղ կը հասնես։

— «Ցոյց տուեցէք ինձ ճանապարհը, — կրկնեցի ես։

— «Ահա՛ ճանապարհը, գնա՛, գուցէ առաւօտեան կը հասնես, — ասաց մի ուրիշը, աւելի լրբօրէն ծիծաղելով։

— «Եթէ գայլերը չը պատառոտեն, — նկատեց մի այլը։

— «Մի ծաղրեցէք ինձ, բարի մարդիկ, ես Սիբիր եմ գնում, — աղաչեցի նրանց։

— «Դա խելագար է, — ասաց մէկը։

— «Չէ, անպատճառ անառակ գիւղից մէկը կը լինի. տեսէք, ինչպէս փայլում են աչքերը, — ասաց միւսը։ — Նայեցէք մազերին...

Բոլորը խաչակնքեցին։

— «Ոտքերից արիւն է հոսում, խե՛ղճ աղջիկ, — նկատեց մի պառաւ կին։ — Երևի, փուշերը ծակոտել են։

— «Դուք չէ՞ք հասկանում, ես Սիբիր եմ գնում, — ղայրացած կերպով ձայն տուի ես։ — Ցոյց տուեցէք ինձ ճանապարհը։

— «Կորէ՛ք, թող սատանան տանէ ձեզ, — ասեցին ինձ և երեխաները [illegible]։

Ես բռնեցի առաջին պատահած ճանապարհը և հեռացայ։ Դեռ գիւղից չէի դուրս եկել։

— «Մուրացկա՛ն, մուրացկա՛ն, — ձայն տուեց մի երեխայ։

— «Ես Սիբիր եմ [illegible]ում... պատասխանեցի նրան։

Ես անցնում էի փօստայի իջեւանի առջեւից։ Այդ միջոցին ուղեւորի սայլակը, փոշու ամպերի մէջ ծածկուած, փոթորիկի նման հասաւ իջեւանը։ Սայլակի միջից դուրս նետուեցաւ մի պարոն, վազեց իմ ետևից, և իմ թեւքից բռնելով, ասաց.

— «Վերջապէս գտայ քեզ...

— Այդ պարոնը բժշկապետն էր։ Ես իսկոյն նկատեցի նրա բարի դէմքի վրա այն մեծ ուրախութիւնը, որ պատճառեց ինձ գտնելը։ — «Ո՞ւր ես գնում», — հարցրեց նա, չը թողնելով իմ ձեռքը։ — «Սիբի՛ր», պատասխանեցի ես, աշխատելով դուրս պրծնել նրա ձեռքից։ — «Այժմ ուշ է, — ասաց նա, — տեսնում ես, արեգակը մտնելու մօտ է, տեղ չես հասնի, անապատում կը մնաս։ — «Ես միշտ անապատումն եմ գիշերում. մարդիկ ինձ տեղ չեն տալիս»։ — «Մնա ինձ մօտ, այս գիշեր հանգստացիր, առաւօտեան կը շարունակես քո ճանապարհը։ — «Ես դեռ ոչ բոլորովին յոգնած եմ, կարող եմ անցնել մի քանի վերստ ևս, մինչև արեգակը կը մտնէր»։

ՐԱՖՖԻ

(Շարունակելի)

Նոնագրի վերաքննութեան գործով զբաղեցաւ, և որոշեց հրաւէր կարդալ ընդհանուր ժողովոյ բոլոր անդամոց, որ առաջիկայ կիւրակէի նստին ներկայ գտնուելով՝ փոյթ տանին վերաքննութեան գործն 'ի գլուխ տանելու համար:

Կլսեմք, թէ տակաւին այս շաբթու Պոլսոյ ընդհանուր դատախազին պիտի գրուի՝ ազգային դատաստանական խորհրդոյ երկու անդամոց մէջ վերելած խնդիրը, զոր՝ ինչպէս գրած եմք, ազգային վարչութեան Քաղաքական ժողովն երկու շաբաթ յառաջ որոշեց յանձնել ընդհանուր դատախազին:

Բողոքական ազգայնոց ազգապետի ընտրութեան խնդիրը դեռ կը մնայ անլոյծ: Դատական ու կրօնական գործոց Վսեմ. Նախարարն հրաւիրելով հրաժարեալ ազգապետ Յակոբ էֆէնտին, և ծանուցանելով թէ կառավարութիւնը գոհ է իւր վեշտասանամեայ պաշտօնավարութենէն, յորդորեր է որ ետ առնու հրաժարականը, սակայն Յակոբ էֆէնտի հաստատուն մնացեր է իւր որոշման մէջ: Հետևաբար Նորին վսեմութիւնն հարկադրուեր է՝ Նախարարաց ժողովոյ մատուցանել խնդիրն:

Իւսկիւտարի Իճատիյէի թաղեցւոց ոմանք երէկ ժողովուելով՝ Իւսկիւտար Նէնիմահալլէի ճեմարան երկսեռ վարժարանի ընդհանուր դաստիարակ Արնաւուտեան էֆէնտիի յանձնէր են մասնաւոր պայմանագրութեամբ մը Թաղին վարժարանը՝ որ բաւական ժամանակէ հետէ կը մնայ փակեալ, և Թաղին հարիւրաւոր երկսեռ մանկտին Սելամիէի և Նէնիմահալլէի վարժարանները կերթան: Արնաւուտեան էֆէնտի, երկու շաբաթէն յետոյ պիտի բանայ զայն իբրև մասնաւոր վարժարան, իւրն պիտի վերաբերին շահ ու վնաս, և ուսանողաց 100էն 20ը առանց թոշակի պիտի ընդունի: Այս վարժարանին վրայ պիտի հսկեն Ալէաթճեան Տէր. Տ. Գրիգորիս Արքայեան և այլ մէկ քանի անձինք:

Պարէնձի մէջ Միացեալ ընկերութեանց ձեռամբ նոր վարժարան մը բացուած է Սովեըզ յանձնաժողովոյ ծախիւք ներկայ ամսոյս մէջ: Պարէնձ կը գտնուի Ղարղանի գաւառին մէջ Տիգրանակերտի Հարաւային Արևելեան կողմն: Բոլորովին եկեղեցիէ և դպրոցէ զուրկ գիւղ մ'է. ունի 40 տուն Հայ բնակիչ և կեդրոն է իրարմէ $1\frac{1}{2}$ և կամ 2 ժամու հեռաւորութիւն ունեցող 5–6 հայաբնակ գիւղերու:

Կիմանամք թէ Մշոյ ազգայինք վերջերս իրենց ծախիւք բոլորովին գեղեցիկ շէնք մը շինած են իրենց աղջկանց վարժարանին համար. ինչպէս յայտնի է, այս վարժարանն Ազգ. ընկերութեան ծախիւք կը խնամուի Միացեալ ընկերութեանց տեսչութեամբ: Տեղացիք մտադիր են նոր շէնք մ'ալ իրենց արական վարժարանի համար կառուցանել, որ նոյնպէս Միացեալ ընկերութեանց խնամոց ներքև կը գտնուի: Այս գործին յաջողութեան մեծ աջակցութիւն տուած է Հայաստանի վարժարանաց ընդհ. տեսուչ Սարգեան Մկրտիչ էֆէնտի:

Վասպուրականի Խարակօնիս գիւղի ազգայինք ևս այս վերջերս նոր շէնք մը կառուցած են իրենց վարժարանին համար: Վարժարանն կը հոգացուի Մեծ. Գ. Սանասարեանցի ծախիւք և կը գտնուի Միաց. ընկերութեանց տեսչութեան ներքև:

Պարէնձի մօտերը Որնդվան գիւղի ազգայինք ևս փափաքելով իրենց վարժարանի համար շէնք մը կառուցանել, հանգանակութեան մը ձեռնարկած են որոյ կը նպաստեն Բաղէշի կառավարութեան մի քանի Բարձրաստիճան պաշտօնատարք: Վարժարանը կը խնամուի Սովեըզ յանձնաժողովոյ ծախիւք և Միացեալ Ընկերութեանց տեսչութեամբ:

Միացեալ Ընկերութեանց թէ Հայաստանի և թէ Կիլիկիոյ վարժարանաց տարեկան քննութիւնք ամենայն յաջողութեամբ տեղի կ'ունենան այս օրերս: Մուշէն, Լիճէն, Դատուանէն, Բերրիէն, Սիսէն, Զէյթունէն և ուրիշ տեղերէ բազմաթիւ ուսումնաւարտներ պիտի ելնեն այս տարի որոց մեծ մասը պիտի գործածուին Միացեալ Ընկերութեանց վարժարանաց մէջ:

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ՀԱՅՈՑ

Գ. Ցուցակ Պարտահանդէսի հանգանակութեան

Գումար նախորդ Ցուցակից Լ. Օ. 429 ½

Վսեմ. Պ. Նէլիտոֆ, ռուսական դեսպան 3

» » Րատօվիճ, Գերմանական դեսպան 3

Մեծ. Տեարք.

Աղասի Պէյ 3. Պալթաճի Ա. 3. Գաբամճօղեան Տ. 3. Թահտասարրաճեան Եղիարք 3. Թաշճեան Սարգիս 3. Կամսարական Խաչիկ 3. Մելիքեան Եղիարք 3. Մուրատեան Յ. Ն. 3. Նալեան Դաւիթ 3. Նէկրօբօնթէ 3. Շապուրոֆ Մ. 3. Զարըֆեան-Նշատաճեան 3. Պէյլէրեան Խ. 3. Սարգիսօֆ Դ. և ընկ. 3. Տիրինդեան Եղիարք 3. Փուլճեան և Ընկ. 3. Քամոնտօ և Ընկ. 3. Քիւչիւքեան Եղիարք 3. Քնաճեան-Մանուկեան 3. Ֆըտըգլեան Յարութիւն 3:

Գումար չորս հարիւր իննսուն և հինգ ու կէս ոսկի. 495 ½:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երկրորդ աստիճան Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ՝ Հաւդոսի կառավարիչ Ակեահ էֆէնտիի.

Կայսերական անձնական գանձուն պաշտօնատան համարակալ Հաճի Վէհպի պէյի պատուանշանք երկրորդ աստիճան Օսմանիյէի բարձրացաւ.

Զինուորական պաշտօնատան առողջապահական ժողովոյ երկրորդ նախագահ Աքիֆ փաշայի պատուանշանք երկրորդ աստիճան Մէճիտիյէի բարձրացաւ.

Սամիյէի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ՝ Պալըքէսիրի նահանգին անտառաց վերատեսուչ Րիւշտի էֆ.ի:

Դեսպանատանց առաջին թարգմանք նախընթաց օրը Բ. Դուռն երթալով՝ արտաքին գործոց նախարարին և նորա խորհրդական Տատեան էֆէնտիի հետ տեսնուեցան:

Պոլսոյ քաղաքապետութիւնն ու առողջութեան պաշտօնատունը, բժիշկներ նշանակած են՝ ներկայ տօթագին աւուրց մէջ մայրաքաղաքիս թաղերը շրջագայելու, և մաքրութեան ու առողջական կանոնաց գործադրութեան հսկելու համար, և բժիշկք արդէն ելած են շրջագայել:

Ոստիկանութիւնն այս օրերս 15 հոգիէ բաղկացեալ ժանտարմայից խումբ մը ղրկեր է Գարթալ, Պէյքօզ և Շիլէ, իմանալով որ նոյն կողմերը դարձեալ աւազակախումբք երևցած են և մինչև իսկ գիւղեր կոխել կը յանդգնին, և թէպէտ յիշեալ գաւառակաց փոխկառավարիչք խնամ կը տանին հասարակաց անդորրութեան համար, սակայն բաւական զօրութիւն չունին առ ձեռն:

Թէրճէմանը Հաքիգաթ իւրոյ կը ծանուցանէ, թէ Րէժիի վարչութիւնը տեսնելով որ ծխախոտից պատրաստութեան և ընտրութեան գործին մէջ չկրնար հաւասարիլ հին գործարանապետաց, և չկրնար հանգիստ առնել աւուրչէքի համար գործաւորաց յարուցած խռովութիւններէն, մտադիր է տեսակ մը ընկերութիւն կազմել, հին գործարանապետաց և մանաւանդ նոցա համբաւաւորաց հետ, որոնք իրենց անունով ծխախոտ պիտի պատրաստեն վաճառեն՝ Րէժիի պանտըրօլները գործածելով:

Իշքոտրայէն լուր կուտան թէ Օսմանեան ռազմակայանի գնդապետներէն Պէտրի պէյ որ բաւական ժամանակէ հետէ անդ կը գտնուի Թուրքիոյ և Դարատաղի սահմանագլխոյ գիծը ճշդելու պաշտօնով, սահմանաքարերու կանգնման գործողութեան համար պատուիրակ կարգուեր է:

Կըսուի թէ այս տարի Պրուսայի, Մուտանիայի, Քէօթահիոյ և Աֆիոն-Գարահիսարի մէջ պիտի փորձուի Մըգտարներու ձեռամբ հաւաքել տասանորդի տուրքն, ի հաշիւ կառավարական գանձուն: Եթէ այս դրութիւնը նպաստաւոր լինի երկրագործ դասուն, առանց սակայն կառավարական գանձուն վնաս պատճառելու, տասանորդի գանձումը վարձու տրուելու հին դրութիւնք ջնջուելով, նոյնը պիտի ընդունուի:

Պրուսայի լրագիրք կը գրէ թէ կուսակալը գաւառին Մըգտարները հրաւիրելով, յանձնարարած է, որ ամեն բանէ առաջ ուղղութեամբ կատարեն իրենց պաշտօնը. համեմատ հրահանգներ տրուած են նոյնպէս ամեն կողմ ուր որ նոր դրութիւնը պիտի փորձուի:

Հնաւանդ սովորութեան մը համեմատ, քանի մը մզկիթներու աստուածաբանական դասատուք նախընթաց օրը կայսերական պալատն երթալով, զանազան հատուածներ արտասանեցին Վեհ. Սուլթանին առջև, և պարգևներ ու այլ և այլ կարգի պատուանշաններ ստացան:

Լոյսի ընկերութեան տնօրէն Պ. Ֆօրնի փոքր շոգենաւ մը յատկացուցած է մայրաքաղաքիս թղթատարական վարչութեանց, որ ամեն երկուշաբթի և հինգշաբթի օրերը առաւօտեան ժամը $3\frac{1}{2}$ին (եւր) մեկնելով, Գալաթ պիտի երթայ և սպասէ մինչև որ բոլոր թղթատարական պայուսակք ծխուին և յանձնըւին, ու Պոլիս պիտի փոխադրէ զանոնք կէսօրին: Վաճառուց օրինակք (էչանթիյօն) 5 օր քարանթինայի պիտի ենթարկին, յետոյ անօրինութիւն: Լոյսի ընկերութիւնը պէտք եղած միջոցները ձեռք առած է որպէս զի թղթատարական պայուսակք ըստ առաջնոյն ժամանակին ղրկուին:

Բարձր. Մեծ. Եպարքոսը նախընթաց օրն աչքէ անցուց Պոլիս, Չէմպէրլի-Թաշի մօտ նորակառույց Օսմանիէ տպարանին շէնքն: Վեհ. Սուլթանին առաջին սենեկապետ Օսման պէյ, որ յիշեալ տպարանի տէրն ու հիմնադիրն է, կ'ընկերանար Ն. Բարձրութեան:

Զաթալճայի և Չէքմէճէի միջև գտնուած կառուղւոյ և կամուրջներու շինութիւնք աւարտած լինելով, բացուեր են:

Բ. Դուռն այս օրերս ծանուցագիր մը ղրկելով դեսպանատանց, օտար թղթատարութեանց բարձումը պիտի պահանջէ:

Յունական լրագիրք կը ծանուցանեն թէ մեծահարուստ Խրիսթաքի էֆէնտի Զօկրաֆոս 200 օսմ. ոսկի նուիրեր է Հէյպէլի կղզւոյն աստուածաբանական դպրոցին:

Թղթատարական վարչութեան բարձրագոյն պաշտօնեայներէն երկուքն, հաւանականաբար Եանգօ էֆէնտի Մաքրիտի և Րէյմօնտի էֆէնտի, մօտերս յատուկ պաշտօնով Սուրիա և Սև ծովու եզերաց քաղաքները պիտի ուղևորին: Ասոնց պաշտօնը պիտի լինի թղթատարական գծերը, կայարաններն ու աշխատութիւնները քննելով, հարկ եղած հրահանգները տալ պաշտօնէից՝ նամակի միջոցաւ դրամ ղրկելու դրութեան գործադրութեան համար, որ, ինչպէս գրեցինք նախորդ թուով, պիտի սկսի ի մօտոյ:

Պուլկարիոյ արտաքին գործոց նախորդ նախարար Պ. Պալապանոֆ, Սերպօ-պուլկարական խնդրոյն պարագաներն ամփոփող յիշատակագիր մը պատրաստած և հրատարակած է: Յիշատակագրին թուականն է 15/27 յունիս և 10 երեսներէ կը բաղկանայ. քարտէզ մ'ալ կայ ուր նշանակուած է Թիմոք գետին ընթացքը և Պերկօվօի մօտ գտնուած գետնին յատակագիծը. կը յիշուի թէ նոյն իսկ այս գիծը խնդրոյ առարկայ եղած էր: Յիշատակագրին կցուած են միանգամայն քանի մը պաշտօնագրեր:

Գափաքի առջև քառանթինայ սպասող ուղևորաց դիւրութեան համար, օտար լեզուաւ հեռագրական գիծ մը հաստատուած է յիշեալ մաքրանոցին մէջ:

Օտէսայէն կը ծանուցանեն թէ ռուսական կառավարութեան որոշմամբ, Թուրքիայէն Սև ծովու և Ազախու ծովու ռուսական նաւահանգիստներն գնացող բոլոր նաւերը չորս օրուան քարանթինայի պիտի ենթարկին:

Կը յիշուի թէ Իզմիրի ծովեզերին մէջ շոգենաւ բանեցնելու արտօնութիւնը վերջնապէս յանձնուեցաւ Նահիտ էֆէնտիի, սակայն այժմ դարձեալ դժուարութիւնք ծագեր են, վասն զի անգլ. դեսպանատունն Իզմիրի հիւպատոսարանին գրած է թէ՝ ըստ որում, Նաւային դաշնագրոց զօրութեամբ, անգլիական շոգենաւք Օսմանեան նաւահանգստաց մէջ ազատօրէն նաւարկելու իրաւունք ունին, խնդիրը վերստին քննելով յիշեալ դաշնագրոց ոգւոյն համաձայն լուծում մը տալ հարկ կայ: Յայտնի չէ թէ ինչ կերպարանք պիտի առնու խնդիրը երբ յիշեալ արտօնութիւնք Կայս. կառավարութեան կողմէ օրինաւորապէս Նահիտ էֆէնտիի յանձնուելէ յետոյ, անգլ. դեսպանատունը նորանոր դժուարութիւններ կը յարուցանէ:

Հանգուցեալ Ալի փաշայի քարտուղար Թարգման Շնայտըր էֆէնտի տարուան մը աշխատութեամբ հազուագիւտ ձեռարուեստ մը պատրաստած էր, որ անցեալ շաբթու, Վեհ. Սուլթանին մատուցանեցաւ, Մավրոյէնի փաշայի միջոցաւ: Այս ճարտարահիւս ձեռարուեստը քէօշքէ ձև ունի, մէկ մեդր բարձրութեամբ և երկու մեդր տարածութեամբ, սպիտակ փայտէ, որոյ վրայ քանդակուած են արաբական նշանաւոր փորագրութիւնք և արևելից երևելի շէնքերն, օրինակի համար Պրուսայի Եէշիլ Ճամին, Սիւլէյմանիէ մզկիթը, Սուլթան Ահմէտի աղբիւրը, և այլն: Այս ամենը նուրբ ճաշակով մը շարուած ու պատրաստուած են: Ն. Վեհափառութիւնն սքանչանօք դիտեց այս գեղեցիկ ձեռարուեստն և յոյժ գոհ մնաց:

Մայրաքաղաքիս տիկնայք այս ամառ տեսակ մը սպիտակ կերպասէ հագուստ կը հագնին, որ Պրուսայի հիւսուածոց շատ կը նմանի: Այս թեթև կերպասը կը գործեն Ռումէլիէն և Պուլկարիայէն գաղթող 900ի չափ Թուրք կանայք, որք ի Բէնտիք, տուներու մէջ կաշխատին և հազիւ կը բաւեն ամեն կողմէ պահանջուած ապրանքն հասցնելու: Կանգուն երկու ղրուշ է և օտար երկիրներ ղրկուելու համար շատ կը փնտռուի: Տեղական լրագիր մը կը պատմէ թէ այս գործաւորուհիք որք կաշխատին անգլուհւոյ մը հսկողութեան ներքև և անոր հաշւոյն, տեսակ մը ժանեակ (տանթէլ) ալ կը հիւսեն որ մեծ քանակութեամբ կսպառի Անգլիոյ մէջ, եարտան 1 Անգլ. ոսկւոյ, թէև 15 հարիւրամետր լայնութիւն ունի: Կըսուի թէ վերջերս Լոնտոնի մեծ վաճառատուն մը 1000 ոսկւոյ ապրանք յանձնարարած է յիշեալ անգլուհւոյն:

Բերայի ոստիկանութիւնն այս օրերս ձերբակալեր, և քննութեան ու դատի ենթարկեր է Սուճը Ֆազըլ անուն անձ մը, որ Ղալաթիա Բէճէրալթը և Փէնչէնփեռ-պազար կոչուած տեղերը գտնուած վաճառատանց հրէայ աղջիկներէն 5 ական լիրա կառնու եղեր, «Ձեր Ազգը դժեղ պիտի աքսորէ, բայց ես կրնամ ազատել» ըսելով:

Փիլիպէի Հիլալ լրագիրը սա տեղեկութիւնները կը քաղէ Դըրանըլըդ այցելող վաճառականէ մը:

Երբ Դըրանըլըդ էի, օր մը կառավարական պաշտօնատունը գնացի. գայմագամին խուցին մէջ, գլխուն վրայ կախուած տեսայ Աղէքսանդր կայսեր պատկերը. միւս պաշտօնատարաց դրասենեակները մտայ, ամենուրեք նոյն պատկերը: Դատարանին մէջ օտար պատկերներու հաւաքածոյ մը կար Ռուսիոյ կայսերն, Պուլկարիոյ և Դարատաղի իշխանաց, ռուս զօրավարաց, և այլն:

Հիլալ կը յաւելու:

Այս պատկերներուն վրայ քանիցս խօսած ենք: Փիլիպէի կառավարական պաշտօնատան մէջ չկայ անոնցմէ բայց հատ մը կախուած է մաքսատան տնօրէնին խուցը: Ներքին գործոց Նախարարութեան պարտքն է հրահանգ տալ Արևելեան Ռումելիի իշխանութեանց, որպէս զի վերցնել տան այդ պատկերներն որք Երկրին օրինաց հակառակ են:

Նախընթաց օրը Չրհանկըրայ և բեռնակրաց խումբ մը կռուի բռնուելով 5–6 հոգի վիրաւորեցան ծանրապէս: Այս կռւոյն պատճառ եղած է տեղւոյն թաղապետութեան մէկ որոշումն, որով Չրհանկըրք իրենց հին արտօնութեան հակառակ կը զրկուին առանց Բէյլէրի բեռնակրութիւն ընելէ, և միւս կողմանէ բեռնակիրք յարմար առիթ համարելով՝ բնաւ թոյլ չեն տար նոցա բեռնակրելու:

Այտընի գաւառական լրագիրը կը ծանուցանէ, թէ կայսերական հրամանաւ յաճուրդ հանուած են դարպասպետ Մէհմէտ Բաշիր և Հաֆըզ Մէհմէտ էֆէնտիի հողային ստացուածքն ու կալուածներն, զինուորական սնտուկէն իրենց վրայ անցուցած դրամին փոխարէն, որոյ համար քննութիւն բացուեր և ստուգուեր է:

Այս գիշեր Կէտիկ փաշայի Օսմանեան թատրոնին մէջ մեծաւ պատրաստութեամբ պիտի ներկայացուի «Գեղանին Հեղինէ» (Լա Պէլ Էլէն) գեղեցիկ զուարճերգութիւնը, Թուրքերէն լեզուաւ:

Թատրոնի տնօրէնութիւնն հրաւէր կը կարդայ հասարակութեան իւր ներկայութեամբ քաջալերել Հայ դերասանական խմբին աշխատութիւնքն և զոհողութիւնները:

Նիզամիէի երկրորդ վաշտին զինուորք և նոցա սպայք երէկ երեկոյ կայսերական պալատան մէջ ընթրեցին, և բարեմաղթութիւն բրին Նորին Վեհափառութեան համար:

Իտարէի Մախսուսէի Պանտրմայի շոգենաւն շաբաթ երեկոյ ճամբայ ելած ատեն, Սիրքէճի-Իսկէլէսի առջև կաթսայն պայթելով, ուղևորք սկսան աղաղակ բառնալ, և Իւսկիւտարի 11 թիւ շոգենաւն օգնութեան հասաւ, բայց Պանտրմայի նաւապետն՝ առանց օգնութեան կարօտ լինելու, բոլոր ուղևորները Սիրքէճի հանեց նաւակներով:

Պոլիս Սօղան-աղա Թաղը Նէճիպ էֆէնտի անուն մէկ ամիս յառաջ տանը բակին մէկ կողմը պահած 600 անգլիական լիրայէն 300ը պակսած տեսնելով՝ ոստիկանութեան ծանուցեր և քննութեամբ ստուգուեր է, որ Պալքանի գաղթականներէն Ֆաթմա անուն կին մը գողցած է իւր մէկ մանչ ու երկու աղջիկ զաւակաց հետ, և գողցուած դրամէն 41 լիրա գտնուեր է տանը ախոռին մէջ: Կինն ու աղջիկները ձերբակալուեր են, իսկ տղան քանի մ'օր յառաջ Պուլղարիա ուղևորեր է:

Էտիրնէի գաւառական լրագիրն՝ Տէմիրթօզայէն տրուած լուրերէ առնելով կը հրատարակէ թէ նախորդ ամսոյ 15ին ուրբաթ օրը Ումուրճա գիւղի բնակիչներէն Խալիլի Այիշէ անուն դուստրը քանի մը կանանց հետ գիւղին մերձակայ աղբիւրէն ջուր առած ատեն, Այիշէի խօսեցեալն՝ Գասըմ՝ քանի մը ընկերաց հետ կը յափշտակէ աղջիկը: Լսելով աղջկան մայրը՝ ետևնուն կը վազէ. խեղճին վրայ հրացան կը պարպեն, և թէպէտ չը հարուածուիր, բայց վախէն կիյնայ կը մարի, և զգաստանալէն յետոյ՝ տուն կը տարուի, ուր ամուսնոյն կը պատմէ եղածն. ամուսինը կերթայ յափշտակողներուն ետևէն, բայց հետևեալ օրը գիւղին մերձակայ անտառին մէջ կը գտնեն մարմինը, վրան այրման նշաններով: Յափշտակողք և Այիշէ ձերբակալուեր և դատի ենթարկուեր են:

Ալէմտաղի մօտերը, Չէքմէ քէօյի մէջ յանդուգն և տարօրինակ յարձակում մը տեղի ունեցաւ անցեալ շաբթու մէջ:

Չորեքշաբթի ժամը մէկ ու կէսին գիւղին մահմետականք մզկիթն հաւաքուած էին Րամազանի աղօթքը կատարելու համար և իմամն արդէն արարողութեան սկսած էր և բարեպաշտք երկիւղածութեամբ կ'ունկնդրէին, երբ մզկիթին պատուհաններէն դաժան և կասկածելի դէմքեր երևցան: Նոյն ժամուն 15 հատ Մարթինի Հանրի հրացանք ուղղուեցան անոնց վրայ և ձայն մը որոտաց թէ ո՛վ որ շարժում մ'ընէ, պիտի սպաննուի: Ասոնք 15ի չափ գաղթական աւազակներ էին, թուրերով և ըէվօլվէրներով զինեալ, որք ժամը 1ին միջոցները գիւղը մտած էին և մզկիթը շրջապատած: Աւազակաց այս սպառնալեաց վրայ, խեղճ մահմետականք անշարժ մնացին, միայն իմամն յանդգնելով յանդիմանել զանոնք թէ նուիրական աւուրց մէջ ինչպէս այս տեսակ սրբապղծութիւն մը գործելու կ'ելնէին, սաստկաբար գանակոծուեցաւ, յետ որոյ աւազակք մէկիկ մէկիկ կողոպտեցին զամենքն ալ, դիմադրողները գանակոծեցին և մեկնեցան. ճամբան զգուշութեան համար, հրացանի քանի մը հարուած պարպեցին օդին մէջ, գիւղացիներն ահաբեկելու համար: Զարագործաց մեկնելէն յետոյ, գիւղացի մը Տօսուրլու գնաց եղելութիւնն ոստիկանաց իմացնելու: Տօսուրլու Չէքմէ քէօյէն 20 վայրկեան հեռաւորութեամբ գիւղ մ'է, ուր մէկ ոստիկան միայն գտնուելով, փութաց տեղեկագիր մը պատրաստելով կեդրոնական իշխանութեան ղրկել:

Ուրբաթ օրը Չէքմէ քէօյի ագարակագործք մայրաքաղաքս գալով, գանգատեցան ագարակատէրերուն, յայտնելով որ եթէ ապահովական միջոցներ ձեռք չառնուին, իրենք պիտի հարկադրին թողուլ ագարակները:

Նախընթաց օրը քանի մը գողեր Բերա, փողոցին մէջ, յոյն կնոջ մը վրայ յարձակելով, վրան գտնուած դրամը կողոպտեր են: Նոյնպէս գողեր մտնելով Ամալը-մէճիտ փողոցը, Պ. Տիմիթրաքիի տունը բաւական դրամ և նիւթեր վերուցեր են:

Նախորդ թուով տեղեկութիւն տուինք Սելանիկի արհեստական վարժարանին ելնող աշակերտաց նկատմամբ: 1881ին, յիշեալ վարժարանին եկամուտն էր 116,814 ղշ. և ծախքն 170,246 ղշ. — 1882ին, եկամուտն 147,368 ղշ. և ծախքն 162,498 ղշ. — 1883ին, եկամուտն 147,529 ղշ. և ծախքն 139,329 ղշ:

Մօնիթէօրի մէջ կը կարդանք.

«Զուիցերիական լրագիր մը կըսէ թէ թղթատարական վերջին վիճակագրէ մը կերևի որ օտար թղթատարութեանց միջոցաւ Թուրքիա ղրկուող և բաշխուող եւրոպական լրագրաց թիւն եռապատկած է վերջին երկու ամսոց մէջ, միմիայն Կ. Պոլսոյ համար: Մեր Զուիցերիոյ պաշտօնակիցն այս արտասովոր յաւելումը կը վերագրէ այն «անփութութեան որով կը պատրաստուին Կ. Պոլսոյ լրագիրք, առանց հոգ տանելու որ իրենց ընթերցողները տեղեկացնեն օրուան կարևորագոյն քաղաքական խնդրոց»: Աւելորդ կը համարիմք մեր պաշտօնակցին այս մեծ սխալն ուղղել, քանի որ ամեն ոք — բաց ի իրմէ — գիտէ թէ ինչ է Կ. Պոլսոյ լրագրաց այս տեսակ անփութութեան պատճառն:»

Վառնայի վերջին շոգենաւով մայրաքաղաքս եկած են ներքին գործոց բարձր. Նախարարին թոռը Մուսթաֆա պէյ, Մավրոյէնի փաշայի որդին և Չէթինէյի Օսմանեան դեսպանատան առաջին քարտուղար Շէհիտ պէյ:

Հայազգի փաստաբան Թրնկըր Սիմոն էֆէնտիի եկեղեցական ատեանին առջև արտասանած կարևոր ճառերը մէկ հաւաքածոյն պիտի հրատարակուի ի մօտոյ Թուրքերէն լեզուաւ:

Կը պատմուի թէ Գասըմփաշայի երիտասարդ մը, որոյ մայրը ծանրապէս հիւանդ էր, անցեալ օր գիւղին բժիշկներէն միոյն դիմելով կը խնդրէ որ ընկերանայ իրեն, մայրը դարմանելու համար: Բժիշկը կանխիկ կը պահանջէ իւր այցելութեան 2 մէճիտ, բայց երիտասարդին վրայ 30 ղրուշէ աւելի՝ չգտնուելուն, կը խնդրէ որ ընդունի այդ գումարն, և երբ տուն երթան մնացեալն ալ վճարէ: Բայց բժիշկն անդրդուելի կը մնայ իւր պահանջման վրայ և խեղճ երիտասարդն ետ կը դառնայ գլխիկոր:

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒ ՍՏԱՑՈՒԱԾ ԹԵՐԹԵՐԷՆ

ՔԱՂՈՒԱԾ ԼՈՒՐԵՐ

— Մարսիլիա, 9 յուլիս. Տօքդ. Քոխ հասաւ Մարսիլիա, և այցելեց հիւանդանոցներն և Ֆարոյի Քոլերայի մաքրանոցը, զոր գոհացուցիչ գտաւ: Մարսիլիոյ քաղաքապետութիւնն [illegible] տուաւ 5,000 Փր. Քոլերայէ վնասեալ ամեն ազգի թշուառաց համար, և 10,000 Փրանք՝ Զարիֆի և Զաֆիրօբուլոյի յունական տուներէն:

— Սպանիոյ դեսպանատունը Բարիզի վերջին լրագրաց մէջ կը հերքէ Սպանիոյ մէջ Քոլերա ծագելուն զրոյցն, և կը ծանուցանէ թէ հանրային առողջութիւնը լաւ է ի Մատրիտ, Պարչելոնա, Վալենձիա, և այլն: — Պաշտօնապէս կը հերքուի նաև ի Գայիրօ (Գահիրէ) Քոլերա ծագելուն զրոյցը:

— Բէլ Մէլ Կազէթ կ'իմանայ թէ Ֆրանսայի և Բորդուգալի միջև գաղտնի դաշնագիր մը կնքուեր է ընդդէմ Չինաստանի: Ֆրանսա պիտի գործածէ զՄաքաօ իբրև խարիսխ իւր յարձակման Քանդոնի վրայ, որ ջրոյ ճամբով անառիկ կը նկատուի: Ասոր փոխարէն, Ֆրանսա պիտի պարտաւորէ զՉինաստան՝ Բորդուգալի հող հանձնել զՄաքաօ:

— Պերլին, 8 յուլիս, առ Թայմզ: Շնորհիւ մի կողմէ Քոլերայի, միւս կողմէ Դեսպանախորհրդոյ գործողութեանց երկարելուն, և Ֆրանսայի և Չինաստանի միջև ծագած գժտութեան, Պերլինի Պորսան նման քիչ տեսնուած անդորրութեան մը դատապարտուած է: [illegible] ակմբոց մէջ շատ յոյս չկայ թէ Դեսպանախորհուրդը դրական արդիւնք մը պիտի ունենայ, բայց նոյն կարծիքը տիրել չթուիր պաշտօնական ակմբոց մէջ:

— Թուրին, 8 յուլիս, առ Թայմզ.

Այն գուշակութիւն թէ, 15 աւուր չափ տեւողութենէ մը յետոյ, Քոլերան պիտի սաստկանայ, դժբախտաբար կը ստուգուի։ Ցանկարծամահներու թիւը կ'աճի։ Նաւապետ մը երէկ մեռաւ 25 վայրկենի մէջ։ Քանի մը հարուստ այր և կանայք նմանապէս մեռան։ Թուլոնցի փախստականներէ շատեր, իրենց ապրուստն ըսպառելով, աստ կը վերադառնան։ Այս վտանգ գուշակուած էր երբ ժողովրդեան խմբովին գաղթումը կը քաջալերուէր իբրեւ միջոց մը Քոլերան կասեցնելու։ 1865ի Քոլերային ատեն, մեռնողաց 3/5ն այսպէս վերադարձող գաղթականք էին։ Տոքթոր Քոխ 29 գրաւոր հարցումներ ներկայեց տեղական և նաւային բժշկաց։ Մին սա է թէ, ո՞րչափ հոր կայ Թուլոնի մէջ։ Տոքթոր Քոխ Մարսիլիա պիտի երթայ։

—Վիլհէլմ Կայսրն, որ մեծապէս կը յարգէր հանգուցեալ Թոդլէպէն զօրավարը «թէ՛ իբրեւ մարդ և թէ՛ իբրեւ զինուոր», ցաւակցական հեռագիր մը ղրկած է անոր այրի կնոջ։

—Բրակայի Նարօտնի Լիստի սլաւական թերթին Ձեդինեէէ կը ծանուցուի թէ, Գարատաղի իշխանը մեծ տէրութեանց դեսպաններուն ծանուցագիր մը ներկայած է, յորում՝ Պերլինի դաշնագրոյն վրայ յենլով՝ կը գանգատի Աւստրիոյ ընթացքէն, որ Պոսնիոյ կողմէ Գարատաղի սահմանաց վրայ ամրութիւններ կը կառուցանէ և զօրք կը զետեղէ։ Գարատաղ կը խնդրէ որ վերջ տրուի Աւստրիոյ այս զինուորական ձեռնարկութեանց, և միջազգային յանձնախումբ մը քանդէ կառուցեալ ամրութիւնները։ Գարատաղի այս դիւանագիտական ձեռնարկութեան դրդիչ եղեր է Անգլիա, որ խորհուրդ տուեր է Նիքիդա իշխանին՝ Պոսնիական խնդիրն յարուցանել և պահանջել որ եւրոպական վեհաժողով մը կարգադրէ զայս խնդիր։

—Վիէննա, 8 յուլիս. Ֆրէմտէնպլաթ և Բոլիթիշէ Քորէսփօնտէնց կէս պաշտօնական թերթերը հաստատ չեն ընծայեր Գարատաղի վերագրուած դիւանագիտական ձեռնարկութեան, և կը ծանուցանեն ընդհակառակն, թէ Նիքիդա իշխան այժմ արտաքին խնդրով չզբաղիր, և հոգ կը տանի միայն հանրային կրթութեան և վարչային ու զինուորական բարենորոգմանց։

—Լազար Բոսիճ անուն սերպ լրագրապետն, որ ի Պելկրատ համասլաւեան թերթ մը կը հրատարակէր, և վերջերս արտաքսուած էր երկրէն, Գարատաղի հանրային կրթութեան նախարար անուանեցաւ, ինչպէս Սերպիայէն արտաքսուած Միքայէլ Մետրապոլիտն ալ Գարատաղի Մետրապոլիտ անուանած էր։

—Սթանտարտ կ'իմանայ թէ Անգլիա տրամալիր է հրաժարիլ Սուէզի բաժնեթղթոց տոկոսներէն, մինչեւ որ հաւասարակշռին եգիպտական ելեւմուտք։

—Թէեւ Եգիպտական խնդրոյ վրայ չգրելու արգելքը կը շարունակէ դժբախտաբար, բայց մեր ընթերցողք ապահով կրնան լինել թէ անախորժ ոեւէ դէպք տեղի չունենար Սուդանի կողմն, ուր Եգիպտացիք (Տօնկոլայի կառավարիչը) նոր յաղթանակ մը տարած են ապստամբաց վրայ, ջարդելով 2,000 հոգի։—Պերպերի անկումն իսկ, որ իբրեւ պաշտօնական լուր հրատարակուեցաւ մէկ ամիս առաջ, կասկածելի է տակաւին։

—Թոդլէպէն զօրավարը պիտի թաղուի ռուսական Բոլոնիոյ մէջ Վիլնա քաղաքին մօտ իւր ագարակին մէջ։ Ընտանիքն անոր մարմինն յուլիս 7ին անցուցած է Պերլինէ։

—Շահ ունեցող տէրութիւնք ոմանք կը հաւանին Պիզմարք իշխանի խորհրդին, որ կ'ուզէ եւրոպական Դեսպանախորհրդով մը ներկայել Քոնկոյի խնդիրը։

—Ի Չիքակոյ յուլիս 8ին բացուեցաւ Ռամկավարականաց Համագումար ժողովն նախագահական ընտրելին որոշելու համար։ Ժողովոյ սրահին մէջ ներկայ էին 14,000 անձինք։ Մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէր քաղաքին մէջ։ Ժողովոյ ներկայացեալ ընտրելեաց գլուխը կը գտնուի Պ. Քլիվլանտ, բայց յայտնի չէ թէ մեծամասնութիւն պիտի շահի՞։

—Աղեքսանդրիոյ արկածելոց տալ որոշուած հատուցմանց մասնախումբն յուլիս 7ին հեռագրեց առ Լորտ Կրանվիլ, բողոքելով այս հատուցմանց 100էն 15ը զեղչելու խորհրդին դէմ։

—Հավաս կ'իմանայ թէ սեպտ. 1 է սկսեալ, Կարմիր ծովու նաւահանգիստներէն մին, Մասօվա, ազատ նաւահանգիստ պիտի լինի եղեր ըստ կարգադրութեան մը։

—Մեսսաժէ տ'Օրեան կ'իմանայ թէ Սեւ ծովու մէջ Փոքր Ասիոյ եզերաց մօտ լաւ զինեալ ծովահէնք սկսած են տեսնուիլ, որք արդէն կողոպտեր են մի քանի վաճառական նաւեր։

—Մեքսիկայի Հանրապետութեան նախագահին որդին հանրակառքի մը մէջ բըռվըվելով սպանեց Մեքսիկայի զօրավարի մը որդին և սպասաւորը։

—Ի Բարիզ, Լիոնի կայարանն երեք ուղեւորք ոմանք կը դժկամակին ենթարկիլ Քոլերայի յատուկ մաքրողական ծխամանց, և սակէ ծագում առած է կռիւ մը յուլիս 9ին։

—Տոքթ. Քոխ ըսեր է Թայմզի թղթակցին թէ Թուլոնի Քոլերան Ասիական տեսակէն է։

—Քոլերային յիտալիա մտնելուն լրոյն վրայ, արժեթղթոց գինն ինկաւ մանաւանդ Սպանիոյ պորսային մէջ, ուր մեծ երկիւղ կայ թէ Սպանիա չպիտի ազատի վարակումէ։

—Վարշաւա, 9 յուլիս. Զարն աստ կը սպասուի սեպտ. 12։ Առաջին անգամն է որ Աղեքսանդր Գ. ի գահ բազմելէն ի վեր կ'այցելէ Բոլոնիա. բայց Բոլոնացիք այս ուղեւորութենէ չեն ակնկալեր որ և է բարւոքում իրենց վիճակի մէջ։ Գիտեն թէ Աղեքսանդր Գ. շրջապատեալ է Բոլոնացւոց հակառակ անձերով, և Գերմանք առաջուընէ աւելի ազդեցիկ են ի Բեդրպուրկ։ Արդ, Գերմանք ամեն ճիգ կը թափեն՝ Բոլոնացւոց և Ռուսաց մէջ մերձեցման մը գոյացումն արգիլելու։

Ըստ նորագոյն վիճակագրութեան մը, ի վերջ 1882 տարւոյ Շուէտի ամբողջ բնակչաց թիւն էր 4,579,000, յորմէ կը տեսնուի թէ տարւոյ մը մէջ Շուէտի ժողովուրդն աճած է հազիւ 15 առ 10,000 կամ 0·15 առ 100 համեմատութեամբ։ Քաղաքաբնակ ժողովուրդն աւելցած և գիւղաբնակ ժողովուրդը նուազած է։ Այսոր պատճառն է գաղթականութեան աճումն, որ տարուէ տարի կ'աւելնայ, որովհետեւ 1882ին նախորդ տարիէն աւելի մարդիկ գաղթեցին, այսինքն 50 հազար 178 հոգի, որոց 44,359ը գնացին Հիւսիսային Ամերիկա։

—Պարսկաստանի Շահը մօտերս Բարիզ քաղաքին նուէր ղրկեց երկու հատաքըրքրաշարժ գաճաճ ուղտեր, որք յոյժ հազուագիւտ ցեղի մը կը վերաբերին, և որոցմէ Շահն ինք չորս հատ միայն ունէր իւր ասպաստանաց մէջ։ Բարիզի քաղաքապետութիւնը զանոնք զետեղեց Տնկոց հանրային պարտէզին մէջ յատկապէս շինուած հիւղակ մը։

—Անգլ. Խորհրդարանին ներկայացեալ վիճակագրոյ մը նայելով, 1882–83 տարւոյ մէջ 544 անձինք մեռած գտնուած են Թէյմըզ գետին մէջ, յորոց 2ին սպաննուած լինելն ապացուցուած է, 242ը պատահական արկածներու զոհ գնացած են, 59ն ինքնասպան եղած են, իսկ 227ին մահուան պատճառը չէ հասկցուած։

— Պաւարիացի սպայ մը, Եաքոպ անուն, մօտերս տարօրինակ կերպով մը ինքնասպան եղաւ ի Միւնիխ։ Վարժութեան մը միջոցին, իւր հսկողութեան ներքեւ գտնուող թնդանօթայ մին դիպուածով մը պայթեցաւ, և Եաքոպ վախցաւ իրեն տրուելիք պատիժէն։ Ուստի, առանց ուրիշ սպայից ուշադրութիւնը գրաւելու, երկրորդ թնդանօթ մը լեցուց ռումբի փամփուշտներով և երկաթի կտորներով, ապա թնդանօթին բերնին առջեւ կենալով, կրակ առաւ, և կտոր կտոր եղաւ։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

(Այս օրուան)

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Մարսիլիա, 11 յուլիս

Առաւօտէն ի վեր 50 հոգի մեռան քոլերայէն, որով գիշերուան 19 մեռեալներն ալ հաշուելով, վերջին 24 ժամուան մէջ մեռնողներու թիւն է 69։

Թուլոն, 11 յուլիս

Առաւօտէն ի վեր 13 հոգի մեռան քոլերայէն, որով վերջին 24 ժամուան մէջ մեռնողներու թիւն է 16։

Մարսիլիա, 12 յուլիս

30 հոգի մեռան քոլերայէն երէկ իրիկուընէ ի վեր։

Մարսիլիա, 12 յուլիս

33 հոգի մեռան քոլերայէն առաւօտէն ի վեր։

(Գումար 63)

Թուլոն, 12 յուլիս

17 հոգի մեռան քոլերայէն երէկ իրիկուընէ ի վեր։

Թուլոն, 12 յուլիս

5 հոգի մեռան քոլերայէն առաւօտէն ի վեր։

(Գումար 22)

Մարսիլիա 13 յուլիս

21 հոգի մեռան քոլերայէն երէկ իրիկուընէ ի վեր։

Մարսիլիա, 13 յուլիս

32 հոգի մեռան քոլերայէն առաւօտէն ի վեր։

(Գումար 53)

Թուլոն, 13 յուլիս

28 հոգի մեռան քոլերայէն երէկ իրիկուընէ ի վեր։

Թուլոն, 13 յուլիս

8 հոգի մեռան քոլերայէն առաւօտէն ի վեր։

(Գումար 36)

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Գալաթիա, 2 Յուլիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (պահպայի) ...		110 5/16
3 » » » (վճռ.կնք.) ...		110
3 » Բարիզի » (պահպայի) ...		22 85
3 » » » (վճռ.կնք.) ...		22 95

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	դհկ.	8 17
Պորսային գոցուելէն վերջը	»	— —
Երէկ Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	8 49
Բարձրագոյն գին	»	8 49
Նուազագոյն	»	8 49
Կէս օրին	»	8 49
փոխառութիւն 1863	ֆր.	54
» 1865	»	49
» 1869	»	435
» 1873	»	39
Պօն տիւ թրէզօր	Անգլ. Լր.	16
Րումելիի երկաթուղի	ֆր.	43
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»	367
Բաժնեթուղթ Լաբիոմի	»	82

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԻ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	3 24
Գրէտի ժէնէրալ (Գ. կ.)	Օսմ. Լր.	6 34
Պանք տը Գօնս.	«	5 20
Սօս. Շանժ է վալէօր	Օսմ. Լր.	3 26
Թրամուէյ	» »	292 1/2
Իւնիֆիէ Եգիպտական		64 25
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ		64 20
Գիշերը գործ չեղաւ		— —
Այս առտու բացուեցաւ		64 20
Կէս օրին նոյն գին		64 20

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	դրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 28
Անգլիական ոսկի	»	110 3
Փրիմից	»	51 12
Բօլ իմբէրիալ	»	90 5
Ռուպլէ Թղթադրամ	»	9 01
» արծաթ	»	89 30
Ֆիօրին	»	9 2
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108 10
Հինգնոց	»	102
Մէթալիք	»	98
Պղինձ	»	780
Թղթադրամ	»	2600
Վեցնոց	»	103 5

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 12 Յուլիս ժամ 3 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ գոցուեցաւ	100 5/16
Օսմ. » բացուեցաւ	7 11/16
» » գոցուեցաւ	7 11/16
Օսմ. փոխառութիւն 1865	13 1/2
» » 1869	89 7/8
» » 1871	58 5/8
» » 1872	82 5/8
» » 1873	83
Փոխառութիւն 1877	100 3/4
Պանք Օթօման	
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)	
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	
Տայրա Սանիէ	
Տօմանիալ (փոխառ. Րօչիլտ)	
Հունգարական պարտաթուղթ 1877	
փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	

Վիէննա, 12 Յուլիս ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	122 05
Օսմանեան երկաթուղի	20 30

Բարիզ, 12 Յուլիս ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0 բաց	106 95
» » 3 0/0 բաց	76 37 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ բացուեցաւ	7 70
» գոցու. (գ. կ.)	7 75
Օսմանեան փոխառութիւն 1863	—
» » 1865	50
» » 1869	45
» » 1873	40
Օսմանեան երկաթուղի	42 25
» Բէժիի բաժնեթուղթք	538 75
Պանք Օթօման	589 37 1/2
Գրէտի Լիոնէ	535
» Ֆօնսիէ	1266 25
Բաժնետոմս Լիոնի (գուբ. կոր.)	1182 50
Սուէզի ջրանցք	1883 75
Ռուսական 5 0/0 1877ի	95 1/8
Իտալական Ռանթ	92 75
Արեւելեան Ռուս. (Ռիւս Օրիան.)	—
Եգիպտական միացեալ գոց (իջած)	296 25
Սպանիական (արտաքին)	57 1/8
Բրիօրիթէ թիւրք	—
5 0/0 Հելլենական	—
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 16

ՄԵՏԷՕՐՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ Ի ԲԵՐԱ

14 Յուլիս (Ն. Տ.)

	ժ. վ.
Ծագումն Արեգական (Աւերբոյթ)	4 42
Մուտք » »	7 29
Կէս օր (Միջին ժամով) 12	5 36
Կէս օր (ժամ ըստ Տաճկաց)	4 25
Ծագումն Լուսնի (Աւերբոյթ)...Ե	10 47
Մուտք » » ...Ա	10 45
Երեւումն Լուսնի Վ. Ք. 15 Յուլիս	

Առաւօտեան ժամը 8ին

Ծանրաչափ (Ծովու երես)	765 4
Ջերմաչափ	22 9
Նուազագոյն աստիճան	16 4
Բարձրագոյն » իրիկուան	25 1
Խոնաւութիւն 0/0	49
Բարձրութիւն անձրեւի 30 ժամու միջոցին հազարորդամետր	0
Ուղղութիւն հողմոյ արեւմ. հիւսիս. արեւմտ. տկար։	

ՅՈՒԼԻՍ 13ԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Ադրիատիկանի վրայ հովը տկար կը փչէ հիւսիսէն. չափաւոր կամ տեղ տեղ յոյժ զօրաւոր Արշիպեղագոսի վրայ. ուժգին ի Տարտանէլ, և յոյժ տկար յՕտէսա։

Բարեխառնութիւնն է 39 աստիճան ի Պաղտատ, 18 ի Բեդրպուրկ և յՕտէսա։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

Եւդոկիա, 10 Յուլիս 1884

Հայր Ամէտէ, որ Հայաստանի Յիսուսեան միսիոնարաց վրայ այցելու կամ քննիչ միսիոնարի պաշտօն կը վարէ, ի Լիոն հրատարակուող Միսիօն Քաթոլիք անուն հանդէսի մը մէջ հրատարակած է Սեբաստիա, Բրդնիկ, Եւդոկիա և Ամասիա բրած այցելութեանց համառօտ նկարագիրը և մեր Ազգին ու Եկեղեցւոյ նկատմամբ իւր տեսութիւնները։ Անօգուտ չենք համարիր մի քանի պատասխաններ տալ։

Բրդնիկի վրայ խօսելով յօդուածին հեղինակը կ'ըսէ. «Բրդնիկ բացառապէս կաթոլիկ աւանն է այս հերձուածող տեղւոյս մէջ. ժողովուրդը անկիրթ, բայց իւր հաւատոյ մէջ հաստատուն է։ Բազմաթիւ քահանայներ, եպիսկոպոսներ և մինչեւ իսկ պատրիարքներ կ'ելնեն իր մէջէն։ Եկեղեցին մեծ է և լաւապէս յարդարեալ. գիւղցի անօրինութիւնը քահանայ մը կը վարէ, որ ինձ սիրալիր ընդունելութիւն մը տուաւ։ Հոս կարելի է գտնել այն արդիւնքը, որ վասն փառացն Աստուծոյ ձեռք պիտի բերենք, եթէ կարողանանք զօրաւոր կաթոլիկ խումբեր կազմել։

«Այս գիւղի բնակիչք ազատ, անկախ և անխառն յանձնառութեամբ՝ պարծանք կը համարին իրենց՝ Բրդնիկցի լինելը և երբ հարցուի մեյն, խրոխտ ձայնով մը կը պատասխանէ թէ «Բրդնիկցի եմ»։ Բրդնիկցի եմ ըսելը կը նշանակէ կաթոլիկ եմ ըսել. ո՞վ կարող է բասրել զիրենք այս բանին համար։ Եթէ նմանօրինակ գաղթականութիւնք բազմանային, ո՞րչափ պիտի փոխուէր Հայաստանի վիճակը»։

Վերապատուելի հայրը, որ Հայաստանի Յիսուսեանց մէջ կարեւոր դիրք մը ունի, այս խօսքերով ինքնին երեւան կը հանէ այն կէտերը, որով նոյն միսիոնարք ի սկզբան կը ջանային համոզել մեր ժողովուրդը թէ՝ յանուն մարդասիրութեան ազգասէր հաստատութեանց մէջ ուսում տարածելու եկած են։ Այլ եւս առակուելու տեղի չի կայ, (եթէ երբեք կար) Յիսուսեանք իրենց հաւատոյ առկայծեալ կանթեղներով լոյս սփռելու եկած են այնպիսի ժողովրդեան մէջ, որոյ հաւատոյ ջահը միշտ վառ մնացած է։

Յիսուսեանը Սեբաստիայէն դէպ ի Եւդոկիա ճամբորդութիւնը, ճանապարհի անապահովութիւնը և ուղեւորութեան դէպք մը կը պատմէ անցողակի և [illegible] կը ժամանէ յԵւդոկիա, ուր ջերմ բարեկամներ կը գտնէ։ «Այս քաղաքը, կ'ըսէ, որ սակայն պատմութիւն չունի, ձորի մը երկու զառիվայրերու վրայ վայելչապէս նստած է բարձրաբերձ ծառոց միջեւ, որք տուները կը ծածկեն։ Եւդոկիոյ մօտեցած ատեն մարդ կը կարծէ թէ մրգաստանի մը մէջ կը մտնէ։ Այս քաղաքը երբեմն հարուստ էր, այժմ իր հարստութեան յիշատակը միայն մնացած՝ աղքատութիւնն ու պարտքը կը տիրեն։ Անոնք որ տակաւին հայրական երեւոյթ մը պահած են, ցնցոտիներ հագնող մուրացկանը կը յիշեցնեն։

«Կրօնական տեսակէտով Եւդոկիոյ մէջ շատ գործ կայ ընելիք. այս մասին լաւ են, բայց անտարբեր։ Հոգիներու վտանգաւոր սովորութիւն մը տարին երկու մասի կը բաժնէ. ձմեռը կ'աղօթեն և գարնան ատեն բաց ի մուրացկաններէ, քաղաքէն այգեստանը կը չուեն և ուր դատարկաշրջիկ կեանք մը կ'անցունեն. կիրակի օրեր Պատարագի չեն երթար և երթալ իսկ չեն ուզեր եկեղեցին հեռի ըլլալուն պատճառաւ։ Օղի կը խմեն և ախաս պտուղներ կ'ուտեն. այս վերջնոյն պատճառաւ ջերմի հիւանդութեամբ կը դառնան ի քաղաք և ձմռան վերադարձին կ'ըսպասեն վերստին քրիստոնեայ երեւնալու համար։ Թերեւս աղքատութիւնը զիրենք վերստին աւելի առնական բարուց պիտ՝ առաջնորդէ, որուն եռանդագին կը բաղձամ, զի այս ժողովուրդը մեր հետաքրքրութիւնը չափազանց կը դրդէ»։

Յիսուսեանին այս տողերուն մէջ կծու և անմարսելի ակնարկութիւններ կան մեր Եւդոկիացւոց նկատմամբ։ Արդարեւ՝ եթէ ստոյգ է որ, Եւդոկիա իւր նախնի փարթամութիւնը և շահու աղբիւրները կորուսած է վերջին ժամանակներս, Թուրքիոյ մէջ պատահած այլ և այլ տնտեսագիտական փոփոխութեանց հետեւանք, սակայն ժողովուրդը տակաւին աղքատացած չէ այնչափ որ սարկանայ, նուաստանայ, հլու և գերեալ գործի մը դառնայ Յիսուսեան կրօնաւորաց ձեռք, անոնց փափաքած ձեւն ու գոյնը առնելու համար. Եւդոկիացին նախնի հարստութեան իր վրայ տպաւորած վեհանձնութիւնը, արժանապատուութիւնը և և ճաշակը պահած է ցարդ և ինչ կացութեան մէջ ալ գտնուի չի պիջանիր երբեք և ոչ մի պարագայի մէջ ստորին դիրք մը կամ երեւոյթ մ'առնուլ։

Շուրջ տասն տարի յառաջ այս կողմերը պատահած մի սովու ժամանակ 15–20ի չափ աղքատիկ և փոքրոգի Հայեր Սեբաստիոյ անուանի Տօքթէօր [illegible] դիմելով, որ յայնժամ Եւդոկիա կը գտնուէր և միսիոնարի պաշտօն եւս ունէր, բողոքականութեան ընդունելու խնդիր կը մատուցանեն ստորագրեալ թղթով մը։ Ավնուամիտ Տօքթէօրը կը հարցնէ իրենց թէ ի՞նչ պատճառ ունին բողոքական լինելու, նոքա և միաձայնութեամբ կը պատասխանեն թէ՝ աղքատ են, սովէն կը տառապին և ազգը իրենց չօգներ եայլն։ Զայս լսելով Տօքթէօրը, «մեր Յիսուսի շտեմարանին մէջ ցորեան չկայ» ըսեր և խնդրագիրը մեր ազգային երեւելեաց միոյն յանձնելով խնդրեր է որ օգնութիւն ընեն այսպիսեաց։

Յիսուսեան հայրերն ալ պարտին իրենց Յիսուսի շտեմարանը ցորենով և արկղը ոսկիով լի պահել և սպասել նոյն օրինակ սովերու որ մի քանի Հայեր որսան, եթէ Հայերն ալ այնպիսի ձախող օրերու մէջ իրենց մարդասիրական օգնութիւնները կրկնապատկելով չի մերժին իրենց հետ, ինչպէս ըրին՝ իբրեւ Եւդոկիա մըտած օր Ազգ. դպրոցի աշակերտաց ամսաթոշակը բառնալով և աղքատիկ աշակերտաց դպրոցական պիտոյքը ձրիապէս հոգալով։

Եւդոկիացիք արդարեւ գարնան ատեն այգեստանը կը չուեն վասն օդափոխութեան. բայց ախաս պտուղներ չեն ուտեր. այս բանը միմիայն այնպիսի մանկանց կամ պատանեաց բաժինն է, որոց ծնողք անհոգ են և առողջաբանական պարզ կանոնաց իսկ անգէտ։ Ջերմի հիւանդութիւնք ստուգեր օր ըստ օրէ առաւել յաճախելն և տեղական հիւանդութիւն մի դառնալն աւելի քաղաքիս արեւմտեան կողմ «Գաչալա» ըսուած դաշտին մէջ գտնուող մի ճահճային լճին ապականութիւններէն յառաջ կուգայ, քան թէ տեղական սովորութիւններէ։ Սխալ և չափազանցեալ է նաեւ այն տեղեկութիւն թէ՝ Հայեր կիրակի օրեր այգեստանէն Պատարագի չեն երթար։ Հայոց սովորաբար օդափոխութեան գնացած այգեստանը կը գտնուի Ս. Յ. Անձայի վանքին և քաղաքին միջեւ, ուստի կիրակի օրեր, թէեւ բնականաբար ոչ այնչափ յաճախ։ Այս մասին մեր կաթոլիկ ազգայինք աւելի ջերմեռանդ են և իրենց այգեստանի մէջ ունենալով մի մատուռ, կիրակի և տօն օրեր առանց Պատարագի չեն անցուներ։ Գալով Եւդոկիացւոց օղի գործածելուն, ամեն երկրի մէջ դժբախտաբար շատ ընդհանրացած է այս վնասակար ըմպելւոյն գործածութիւնը։

Յօդուածին հեղինակը Եւդոկիայէն յԱմասիա կը մեկնի և համառօտիւ բնութեան կանոնաւոր գեղեցկութիւնը նկարելէն վերջ դառնալով իր բնաբանին կ'ըսէ «Այս՝ իշխանաց մայրաքաղաքին մէջ հերձուածը ծայրայեղ գտայ. եթէ հոն անծանօթ բան մը կայ, այն ալ կաթօլիկն է։ Սակայն աղջիկներ և մանչեր կանոնաւորապէս մեր վարժարանը կը յաճախեն և որպէս ամեն ուրեք, նոյնպէս և ասանօր բարին յամրաբար պիտի իրագործի։ Ո՜չ ապաքէն եկեղեցին երեք հարիւր տարի մարտնչեցաւ խաչը Բիւզանդիոնի գահուն վերեւ ծածանել տալէ յառաջ։ Հաստատամիտ յարատեւութեամբ Յիսուսի փոխանորդին ձայնը աղմկայոյզ կրից պիտի յաղթանակէ և բարի Հովուին փարախը պիտի հրճուի բազմաթիւ ոչխարաց դարձովը։ Եթէ լսելիք մէկ խնդիր մը կայ, այն ալ Հայոց դարձն է»։

Յիսուսեանի այս խօսքերէն բացայայտ կերպիւ կրնանք ըմբռնել թէ այս խաւարային ընկերութեան նպատակն ու ոգին ինչ է։

Յօդուածագիրը մեր ազգին ծագման, կռապաշտութեան և Աբգարի օրով քրիստոնէութեան դարձին նկատմամբ համառօտ տեսութիւն մ'ընելէ վերջ, տեսութիւն մը, որ պատմական և ժամանակագրական խոշոր սխալներով լի է, ինքնին կը խոստովանի թէ «Փրկչին հաւատքը այնչափ հաստատ էր Հայոց սրտերուն մէջ, որ ոչ զինեալ սրշաւանք և ոչ նենգամիտ հալածանք չի զօրեցին զայն խախտել։ Այս բանը փառք, ամենամեծ փառք է իրենց»։

«Բայց աւաղ, կ'ըսէ, վասն է՞ր իրենց հաւատ մոլորութիւններէ զերծ չի մնաց երբեք, աւասիկ հոս է դաղտնիքը, որուն քիչ մ'առաջ ակնարկէի և զոր պիտի հաստատեմ պատճառն ու դարմանը գըտնելու համար։

«Հազիւ թէ Պատրիարքութիւնը Ս. Գրիգորի որդւոց և թոռանց յաջորդութենէ ելած էր, հերձուածը սկսաւ և մինչեւ մեր օրերը շարունակեց։

«596 թուականին Դուինի Տիեզերական ժողովը, զոր Աբրահամ առաջին գումարեց, նզովք կարդաց կաթոլիկ վարդապետութեան դէմ և շատ չանցած, ինչպէս կը պատահի միշտ, հերձուածողք Հռոմէն բաժնուելէն ետք՝ իրենց մէջ պառակտեցան և պատրիարքութիւնը կրճատուեցաւ։

«1294 թուականին Գրիգոր իններորդ Պատրիարքը, որ Սիս կը նստէր, չեմ գիտեր ի՛նչպիսի նորութիւններ մուծանելով՝ դժգոհութեանց տեղի տուաւ, ուստի Կիլիկիոյ չորս եպիսկոպոսունք եկեղեցական ժողով մը գումարելով Պատրիարք մ'անուանեցին, որ յէջմիածին հաստատուեցաւ, իսկ որովհետեւ Սսոյ գահակալն հրաժարական տալ չուզեց, այսու Պատրիարքն երկուք եղաւ։ Իսկ արդէն 1113 տարւոյ շրջանին մէջ Աղթամարոյ արքեպիսկոպոսն ալ ինքզինք անկախ հրատարակած էր, եղաւ երեք պատրիարք։ Երբոր Մուհամմէտ երկրորդ Կ. Պոլսոյ տիրեց և իր գահը հոն փոխադրեց, մայրաքաղաքը վերստին բնակչօք լեցնելու համար Պրուսայէն բազմաթիւ Հայ ընտանիքներ բերաւ և անոնց արքեպիսկոպոսը պատրիարք հրատարակեց, որով եղաւ չորս պատրիարք։ Այս բաւական չէր։ Քսան երեք հազար ընտանիք, զոր Աբբաս առաջին Սպահանի արուարձաններէն Ջուղա տարաւ, իրենց պատրիարքն ունեցին։ Ահաւասիկ այս կերպիւ հերձուածողք ունեցան հինգ գլուխ, հինգ գերագոյն պետ, հինգ պատրիարք. ճիւաղային և ծաղրելի մարմին....։

«Կը փութամ ըսել, թէեւ սակաւաթիւ, բայց միշտ Հայ կաթոլիկներ կան, եթէ Աստուած կամի, որ մի անոնց կռուիները և վիճաբանական առաքինութիւնները նկարագրելու մխիթարութիւնը պիտ՝ ունենամ։ Վերջին դարու մէջ Հռոմայ պապերը այս Հայ կաթոլիկաց պատրիարքներ դրին, որք Լիբանան կը նստէին մինչեւ ներկայ դարու երկու երրորդ թուականը։ Վերջին ատեններս այս պատրիարքաց աթոռը Կ. Պոլիս փոխադրել ուզեցին, յայնժամ, աւա՜ղ, տեսնուեցաւ որ այս դժբախտ երկրին մէջ երկպառակութեան ոգին ո՛րչափ արմատացած է։ Բողոքք յեպիսկոպոսաց և ի ժողովրդոց Ս. Աթոռի ճանչցած հոգեւոր իշխանութեան հպատակութենէն ելան և վեցերորդ հերձուածող պատրիարք մը դրին։ Բարեբաղդաբար մոլորեալ եպիսկոպոսունք հնազանդեցան ապա, միայն չորս քահանայք ցարդ Ս. Ռուփերպանի եկեղեցին կը գրաւեն և աստանք ժողովուրդը անդ կը համախմբեն։

«Ահաւասիկ Հայ եկեղեցւոյ կացութիւնը։ Բայց մեք դառնալ Աստուծոյ գաղանեաց թափանցելու փորձ չենք փորձեր, բաւ է մեզ գիտնալ թէ՝ իւր բազուկը երկայն է, թէ Հռովմայ հայրապետը յուսոյ կապաւենն է և թէ, որպէս Հոգին Սուրբ բերնովն ասաց, անոնք որ հաւատոյ տարածման գործին կոչեսցին երբեք չի պիտի ընկրկին որեւիցէ դժուարութեանց առջեւ. Լեւոն երեքտասաներորդի իղձերն իրագործելու համար։ Իսկ մեք, խոնարհ միսիոնարքս, կը խոստանամք ցմահ անձնուիրաբար աշխատիլ այս ազնիւ և սուրբ դատին»։

Մեր Յիսուսեանն անշուշտ անգիտանալ կը կեղծէ այն պարագայն թէ՝ մեր Կաթողիկոսունք և Պատրիարքունք Հայաստանեայց եկեղեցւոյ պաշտօնէութեան նուիրապետութիւնը կը կազմեն. այս ամենեցուն աստիճանք և իրաւասութիւնք ճշդօրէն սահմանուած և գծուած են։

ԳԱՐԵԳԻՆ

Ահաւասիկ, շաբաթ օր հրատարակեալ Նիւ-Եօրքի Նամակին շարունակութիւնը, որ կը խօսի մաքսատուրքի խնդրոյն վրայ։

Նիւ-Եօրք 18 Յունիս 1884

Հասարակապետականք օտար երկիրներէ ներմուծեալ վաճառքներէ բարձր մաքս առնել կ'ուզեն ինչպէս և կառնեն 24 տարիներէ ի վեր։ Մինչդեռ Ռամկապետականք մաքսատուրքը ջնջել կամ ջնջելու վիճակին բերել կ'ուզեն (Ֆրի թրէյտը)։ Եւ որովհետեւ այսպիսի օրէնք մի Նախագահը ուզած ձեւին կրնայ վերածել, ուստի քիչ յետոյ պիտի տեսնուի թէ, Նախագահի ընտրութեան տրուած կարեւորութիւնը ոչ միայն կուսակցութեանց ցնորքները յագեցնելու համար, այլ և բուն իսկ իրենց դրամական գործողութեանց, հացի խնդրոյն հետ կապակցութիւն ունենալն է։

* * *

Մաքսի խնդիրն երկրին կացութեան հետ անմիջական յարաբերութիւն ունենալուն աստ մէջ կը բերեմք այն երկու կուսակցութեանց փաստերն և պատճառներն, որք թէեւ բազմաթիւ են, այլ գլխաւորք ի նոցանէ համառօտելով ներկայացնեմք մեր ընթերցողաց։ Յայտնի է որ երկրի մը վաճառականութիւնը, նորա գործարաններէն, հանքերէն և երկրագործութենէն կախումն ունի գլխաւորաբար, ուր մեծ բազմութիւն մը կաշխատին։

Ուստի՝ Հասարակապետականք կ'ըսեն. — Եթէ թողունք որ առանց մաքսի օտար երկիրներէ ապրանքներ ներմուծուին՝ մեր գործարանները, որ այժմ նոյն մաքս վճարելով հանդերձ հազիւ հազ կրնան մըցիլ, ոչ եւս կարող պիտի ըլլան գործել և պիտի գոցուին, որով գործաւորք անգործ պիտի մնան ինչպէս և գործարանաց տէրերը։

Ռամկապետականք կը պատասխանեն. — Ո՛չ միայն գործարանք չի պիտի գոցուին յայնժամ այլ աւելի գործ պիտի գտնեն ընդհակառակն և կարող պիտի ըլլան այժմեան Եւրոպական մըցումն դարբեցնել, քանզի իրենց ունեցած ծախքերը մեծապէս պիտի նուազին — օրինակի համար վառած ածուխնին (հանքածուխ), գործածած երկաթնին, բուրդերնին ևն, ևն, որ այժմ 35—60 % մաքս վճարելով կը ստանան, յայնժամ նոյն չափով պակաս պիտի գնեն և որով կարող պիտի լինին աւելի աժան ապրանքներ արտադրել։

Հ. — Գործաւորաց աւուրչէքները նըւազի պիտի յայնժամ։

Ռ. — Ըստ այնմ պիտի նուազին նաեւ ծախսերնին, քանզի այժմեան հագած հագուստին մաքս չվճարելով, ինչպէս նաեւ կերած կերակրոյն, կարող պիտի ըլլան աւելի աժանի գնել. մինչդեռ բանն է 10 դրշ շահիլ օրը և 8 ծախսելու պարտաւորուիլ կամ 20 դրշ շահիլ և 17 դրշ ծախսելու պարտաւորուիլ (մէկ դրշ շահ եւս կը ցուցնեն)։

Հ. — Տէրութիւնը ահագին եկամուտ մը ունի մաքսատուրքէ։

Ռ. — Տէրութիւնը արդէն բազում աւելորդ դրամ ունի իւր սնտուկին մէջ այժմ, ո՛լ աւելին ի՞նչ պիտի ընէ։

Հ. — Բայց տէրութիւնը այնչափ դրամ ալ պարտք ունի։

Ռ. — Տէրութեան ունեցած պարտքը ժողովրդեան է և ոչ ուրիշ մէկու մը, մենք տէրութենէն առնելիքնիս ուզած ունի՞նք մի. որ ատեն ունենայ այն ատեն թող տայ և մինչեւ չունենայ թող չտայ։

Հ. — Եթէ կրկին պատերազմ մը պատահի և նորէն ծախքի պէտք ըլլա՞յ։

Ռ. — Կրկին փոխ դրամ կառնամք, տէրութիւնը մերն է և զանի պաշտպանել պարտքերնիս է։

Ահա ասոնք են գլխաւոր առարկութիւնները։ Սակայն ըստ մեզ Ռամկապետականաց գոնէ այս վերջին պատասխանը անտրամաբանական է, քանզի եթէ երբեք այդ պարտքը աւելնայ ու աւելնայ՝ վերջը լաւ չը լինիր, և դարձեալ՝ թերեւս վաղը իրենց ոգւոյն իրենց հարց չափ վճարման չեն ըլլար և առնելիքնին կը պահանջեն, որ ատեն տէրութեան կը մնայ սնանկութիւն հրատարակել իւր հրապարակ հանած թղթադրամներն և թղթաբաժիններն խիստ չնչին գնով մը հաւաքել։

* * *

Բայց թողունք ապագային մէջ ի՛նչ կրնայ պատահիլ և ներկային վրայ ունենալիք ազդեցութեանց վրայ անկողմնակալ ոգւով խորհինք (երբ մաքսատուքը բոլորովին ջնջել ուզեն)։ Այս եզրակացութիւնը կը քաղենք ամեն երեւելի և պատուաւոր վաճառականաց արտայայտած գաղափարներէն համաքելով թէ «մաքսատուքը մէկանց ամբողջովին ջնջել կարելի չէ առանց երկրին ժողովրդեան անհելի դրամական տագնապ մը պատրաստած ըլլալու, որ կրնայ տեւել քանի մը տարիներ»։ Այս մասին ամենքն ալ համակարծիք են և մենք ևս նոյնն կը հաստատենք։ Այլ սակայն հօս երկու մասի կը բաժնուին՝ եթէ ոչ համոզումները գէթ շահերնին, այսինքն գործարանատէրք, և հանքատէրք ու երկրագործք։ Գործատանատէրք կը պահանջեն որ չի գործուած կամ բնական ապրանքները (րօու մաթիրիըլ) առանց մաքսի ներմուծուին, որով իրենք աւելի աժան ապրանք կարող կը լինին արտադրել և լաւ կերպով մրցիլ օտարաց հետ։ Բայց միւս կողմանէ հանքատէրք և երկրագործք կ'ըսեն թէ եթէ բնական ապրանքները մաքսէ ազատ լինին, յայնժամ մենք չենք կարող մրցիլ օտարաց հետ և մեր բազմաթիւ գործաւորաց հետ սպառած կը մնանք։ Օրինակի համար հանքածուխը եթէ մաքս չի վճարէ, մենք չենք կրնար Անգլիացւոց չափ աժան արտադրել, հօս աւուրչէքները սուղ ըլլալով գործաւորներնուս. նոյնպէս երկաթի հանքը, ևն։ Եւ այս հանքերն մեծաքանակ թղթադրամներ ունին հրապարակին վրայ, որով ամբողջ ժողովրդեան վնաս կը պատճառէ նոցա վնասը։ Նոյն բանն կ'ըսէ նաև երկրագործը. օրինակի համար եթէ բուրդը որ այժմ 60 % մաքս կը վճարէ, ձրի ներմուծուի մենք նոյնչափ կը կորսնցնեմք թէև գործարանատէրք նոյնչափ շահի։ Ահա պարզ կ'երեւայ որ խնդիրը ո՛րչափ բազմախառն է (քօմփլիքէյթիտ) և կընճռոտ. ըստ որում այս երկու կարգի ժողովուրդք խիստ բազմաթիւ են և իրենց շահը երկրին շահն է, ինչպէս վնասնին երկրին վնասը։ Այնպէս որ արդարև գործը փորձ մը կ'ուզէ որ վճռական կերպով հասկցուի թէ ո՛րն լաւ է երկրին համար։ Ահա այս խնդիրն է որ լրագիրք իրաւամբ «խնդրոց խնդիր» կ'անուանեն և որուն մէջ Եւրոպացիք մեծ շահ ունին, որք կ'ուզեն իրենց ապրանքներն աւ աւելի չնչին մաքսով մը ներմուծել եթէ ոչ ձրի։

ՀԱՅԸ

ՕԳՏԱԿԱՐ ԽՐԱՏ ՄԸ

Լրագրութեան ծառայողներու պատուէրներ

—o—

Ամերիկեան լրագիր մը սա խմբագրական խորհուրդները կու տայ ամեն անոնց, որք լրագրաց կաշխատակցին իբր թղթակից կամ այլ ո՛և է կերպով.

Ա. Ի՛նչ որ ուզես գրել լրագրի մը, փութով պատրաստէ և ղրկէ։ Բան մը որ նոր է, երբ դեռ մտքիդ մէջ է և ի գիր չես առած, թերեւս հիննայ, եթէ ժամ մը կորսնցնես։

Բ. Կարուկ ոճով գրէ, ընթերցողին և միանգամայն քու ժամանակդ պէտք չաճես։ Սկզբունք ունեցիր քեզ՝ իրեր և ոչ բառեր, դէպքեր և ո՛չ խորհրդածութիւններ։

Գ. Յստակ շարադրէ՛ և մաքուր գրէ. խնամք տա՛ր մանաւանդ յատուկ անուանց և թուանշաններուն։

Դ. Պարբերութիւններդ համառօտ ըլլա՛ն, և երջանիկ պիտի ընես ընթերցողը։ Աւելի վերջակէտներ դիր քան թէ ստորակէտներ, բայց ո՛չ մին և ո՛չ միւսը մի՛ մոռնար։

Ե. Բառերու և թուանշաններու վրայէն սրբագրելով մի՛ անցնիր, լաւագոյն է աւրել ու նորէն գրել, բառին վրայ կամ հեռուն։

Զ. Էական պայման. Թղթին մէկ կողմը միայն գրէ։

Թղթին մէկ կողմը գրուած 100 տող գրութիւն մը, 20 կտորի բաժնուելով 20 գրաշարի կը յանձնուի և 7 երկվայրկեանի մէջ կը շարուի։

Իսկ 100 տող գրութիւն մը, թղթին երկու կողմը եթէ գրուի, մէկ գրաշարի միայն կրնայ յանձնուիլ և երկու ժամ կը պահանջէ շարուելու համար։

Է. Երկար մը գրութիւն որ երկու ժամ կը պահանջէ շարուելու համար, կրնայ շատ անգամ ժամանակին չհասնելով, յաջորդ օրուան մնալ։

Ը. Ի՛նչ որ յաջորդ օրուան կը մնայ, կրնայ լինիլ որ բնաւ չտպուի, վասն զի ամեն օր իւր նիւթն ու պաշարն ունի։

Թ. Ի՛նչ որ գրես, ստորագրէ՛։ Դի՛ր անունդ և հասցէդ. հոգ մի՛ ըներ, լրագիր մը խոստովանահօր կը նմանի, և իւր պաշտօնին դէմ մեղանչած կը լինի, եթէ անունդ յայտնէ, առանց քու յօժարութեանդ։ Մինչդեռ խմբագրութեան մը համար բոլորովին անօգուտ է առանց հեղինակի գրութիւն մը։

Ժ. Ամեն բանէ առաջ միակ սկզբունք մը ունեցիր, ճշմարտութիւն և միայն ճշմարտութիւն։

Անձնականութիւնը մէկդի թող. մի՛ ականջ կախեր ո՛չ թշնամեացդ և ո՛չ սիրելեացդ։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ
ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ
677 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱՅԻ 677
ԳՈՒԼԷ-ԳԱԲՈՒ
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՔ
Փոքր տղայոց լուսանկարք վայրկենական կերպով կը հանուին
Տեսարանք Կ. Պոլսոյ
Օրեւելեան հանդերձից պատկերներ
Լուսանկարչութեան վերաբերեալ նիւթեր
Գիները խիստ դիւրամատչելի են։
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ

ԱՐԱՄԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Գատըգիւղ 28 յունիս 1884

Գատը գիւղի Արամեան երկսեռ վարժարանի դրաւոր քննութիւնքն ամսոյս 25 բշ. օրն սկսած լինելով, պիտի տեւեն մինչև յուլիս 7 չորեքշ. օրն, իսկ հրապարակային քննութիւնք պիտի սկսին յուլիս 9 բշ. օրն և պիտի կատարուին հետեւեալ կարգաւ

Բշ. 9 Յուլիս
1–5 Քննութիւն Ե կարգի աղջկանց
6–10 » Դ » մանկաց
Գշ. 10 Յուլիս
1–5 Քննութիւն Զ կարգի աղջկանց
6–10 » Գ » մանկաց
Դշ. 11 Յուլիս
1–5 Քննութիւն Դ կարգի աղջկանց
6–10 » Զ » մանկաց
» Կրօն. բոլոր կարգաց
Եշ. 12 Յուլիս
1–5 Քննութիւն Դ կարգի աղջկանց
6–10 » Ե » մանկաց
Ուր. 13 Յուլիս
1–10 Քննութիւն Ը կարգի մանկաց

ԱԶԳ

ԱԿՌԱՅԻ ՑԱՒ ՉԷՔ ՈՒՆԵՆԱՐ
եթէ գործածէք

(Էլիքսիր) Սուլըգ գաւառին Պէնէտիկտեան կրօնաւորաց, Ակռայ մաքրող փոշին կամ դեղը որ 1880 ին Պրիւքսէլի մէջ 2 ոսկի մետալ առած է, ինչպէս նաև մեծ մրցանակներ. այս դեղը հնարած է 1373 ին Բիէր Պուրսօ ֆրանսացի կրօնաւորը։

ՋԵՆՈՊԻ ՋՈՒՐ

Որուն՝ մրցմամբ չի կրնար հաւասարիլ ո՛չ մէկ դեղ. մազերուն իրենց բնական գոյնը տալու մասին։ Արդիւնքը քիչ օրուան մէջ կերեւի յաջող կերպով։ Գործածութիւնը խիստ դիւրին է. Ներկ մը չէ այս, այլ լուացման ջուր մը, որ մազերը կը պահպանէ եւ կը զօրացնէ, գոյն տալով։

ԼԱՀՕՐԻ ԲՈՒՏՐԱ

Փայլուն, փափուկ, թափանցիկ և ընտիր բուտրա մ'է որ շարունակ գործածուելով մորթը կը գեղեցկացնէ և կը փայլեցնէ, ո՛և է այլայլումէ զերծ պահելով զայն։ Խիստ փոքր մաս մը բաւական է ամբողջ երեսվիզի մը համար։ Փափուկ փետրայ վրձինով կը գործածեն զայն և ապա կը սրբեն նուրբ կտաւով մը կամ կակուղ վրձինով։

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿ Տօքթ. Բիշարտի

Վայրկենական կերպով մազերը և մօրուքը ներկելու համար կատարելագործեալ բաղադրութիւն մ'է, որ մորթին վրայ բիծ չի թողուր։

ՋՈՒՐ Տօքթ. Թօմըրսի, վայրկենական կերպով մօրուք ներկելու համար

ԲՈՒՍԱԿԱՆ ՋՈՒՐ, գլուխ մաքրելու համար.

ՍԷՖԱԼԻՆ, դեղ Տօքթ. Ռուսօյի, մազ թափելու դէմ, որ թազանթները կը հանէ և գեղեցիկ մազեր կը բուսցնէ, շարունակ գործածուելով։

ԱՐՆԻՔԱԼԻՆ, Տօքթ. Ռուսօյի, գեղեցիկ թուալէթի ջուր, խածուածքի, այրուածքի, այտերու բորբոքման դէմ են։

ԷՔՍԹՐԷ, Թաշկինակի համար, ամեն տեսակ ընտիր ջուրեր։

ԿԼԻՍԷՐԻՆ, ձեռքի ուսերքի և արեւակիզման դէմքերու համար։

Վաճառատուն հաստատեալ յամին 1807. — Ընդհանուր գործակատար Ա. ՍԸԿԷՆ, Հիւքիւմէթ փողոց թիւ 3, ի Պօրտօ։

Այս դեղերը կը գտնուին նաև Կ. Պոլսոյ բոլոր դեղարանաց մէջ։

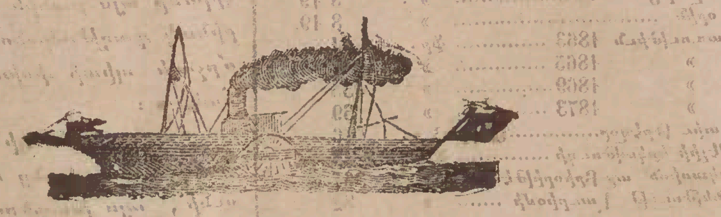

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՅԻ
ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ
1884 ՅՈՒՆԻՍ ԱՄՍՈՅ

(Բաց ի կիրակէ օրերէն) Եւրոպական եզերքէն կամուրջ իջնող շոգենաւաց երթեւեկութեան ժամերը

Ժ. Վ.		Թ.
11	Ենիմահալլէ Մեգարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	34
11 35	Ենիքէօյ Սթէնիա Միրկէօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Արնաւուտքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	19
12	Ռ. և Ա. Գավագ Ենիմահալլէ Մեգարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	32
12 50	Ենիքէօյ Սթէնիա Միրկէօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Արնաւուտքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	21
1 30	Ենիմահալլէ Մեգարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի և ուրբաթ օրերը Սթէնիա Միրկէօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք)	20
2 05	Ենիքէօյ Սթէնիա Միրկէօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Պէպէքի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի բաց ի ուրբաթ օրերէ)	28
2 45	Ենիմահալլէ Մեգարպուրնու Պէյիւքտէրէ Քիրէճպուրնու Թարապիա Ենիքէօյ Սթէնիա Միրկէօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Պէպէքէն մեկնող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	34
4 15	Ենիմահալլէ Մեգարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ Սթէնիա Միրկէօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչեշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ։ Այս շոգենաւը Ռամազանի երկրորդ օրէն սկսեալ ժամը 5 ին պիտի մեկնի Ենիմահալլէէն։	32
6 15	Ենիմահալլէ Մեգարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշչապահճէ Ենիքէօյ Միրկէօն Գանլըճա Ռ. և Ա. Հիսար Գանտիլլի Արնաւուտքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Օրթաքէօյ Գուզկունճուք Իւսկիւտար	25
8 15	Ա. և Ռ. Գավագ Ենիմահալլէ Մեգարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ Միրկէօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչեշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ (ուրբաթ օրերը Սթէնիա պիտի հանդիպի)	20
10 —	Մեգարպուրնուէն Պէյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Ենիքէօյ Միրկէօն Ռ. Հիսար Արնաւուտքէօյ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ	28

Արնաւուտքէօյէն կամուրջ իջնող շոգենաւաց ժամերը

10 30	Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչեշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ	21
11	Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչեշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ	33
11 35	Արնաւուտքէօյ Գուրուչեշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ	28
12 10	Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչեշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ Գապաթաշ	22
1	Արնաւուտքէօյ Գուրուչեշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ	33
1 30	Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչեշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ Գապաթաշ	23
2 15	Արնաւուտքէօյ Գուրուչեշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ	19
3	Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչեշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ	23
3 45	Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչեշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ Գապաթաշ	19
10 50	Հիսարէն ուղղակի կամուրջ	19
11 10	Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ	25

Ասիական եզերքէն կամուրջ իջնող շոգենաւաց ժամերը

10 45	Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Գապաթաշ	22
11 30	Պէյգօզ Բաշչապահճէ Ռ. Բաշչամահալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի (Գանտիլլիի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	23
11 50	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք	25
1	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք	2
1 30	Պէյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշչապահճէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի (Գանտիլլիի նաւամատոյցը Գանտիլլիէն մեկնող շոգենաւի հետ պիտի հաղորդակցի և ուրբաթ օրերը Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Իւսկիւտար)	17
2 30	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Իւսկիւտար (բացի ուրբաթէն)	33
3 30	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Պէշիկթաշ	2
4 15	Պէյգօզ Բաշչապահճէ Ռ. Բաշչամահալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք։ Այս շոգենաւը Ռամազանի երկրորդ օրէն սկսեալ ժամը 5 ին պիտի մեկնի Ենիմահալլէէն։	22
8 45	Պէյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշչապահճէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Իւսկիւտար (ուրբաթ օրերը Ռ. Բաշչամահալլէ)	21
10 25	Գանտիլլիէն ուղղակի կամուրջ	23

(Բաց ի կիրակէ օրերէն) Կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

1	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Արնաւուտքէօյ Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մեգարպուրնու Ենիմահալլէ	34
1 30	Գապաթաշ Իւսկիւտար Պէշիկթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Արնաւուտքէօյ Գանտիլլի Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճա Միրկէօն Ենիքէօյ Բաշչապահճէ Պէյգօզ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մեգարպուրնու Ենիմահալլէ	25
2 30	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչեշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մեգարպուրնու Ենիմահալլէ	32
5 —	Գապաթաշ Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչեշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճըքէօյ Միրկէօն Սթէնիա Ենիքէօյ Պէյգօզ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մեգարպուրնու Ենիմահալլէ և Գավագներ	20
6 45	Իւսկիւտար Պէշիկթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Արնաւուտքէօյ Գանտիլլի Ռ. Հիսար Գանլըճա Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ	21
8 15	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մեգարպուրնու	28
9 45	Հիսար Պօյաճըքէօյ Միրկէօն Սթէնիա Ենիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մեգարպուրնու Ենիմահալլէ	32
10 30	Ռ. Հիսար Պօյաճըքէօյ Միրկէօն Սթէնիա Ենիքէօյ Թարապիա Քիրէճպուրնու Պէյիւքտէրէ Մեգարպուրնու Ենիմահալլէ	17
11 10	Ենիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ Մեգարպուրնու Ենիմահալլէ	20
11 30	Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճըքէօյ Միրկէօն Սթէնիա Ենիքէօյ	25

Կամուրջէն Արնաւուտքէօյ երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

10 30	Ուղղակի Պէպէք	22
12 30	Ուղղակի Արնաւուտքէօյ	33
1	Ուղղակի Պէպէք	23
1 45	Ուղղակի Արնաւուտքէօյ	19
2 30	Ուղղակի Պէպէք	23
3 15	Ուղղակի Պէպէք	19
9 50	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչեշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար (Վոսփոր իջնող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	19
10 25	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչեշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք	25
11 5	Գապաթաշ Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչեշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	21
11 45	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչեշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք	28
12 —	Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչեշմէ Արնաւուտքէօյ	25

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

11 20	Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Ա. Հիսար Գանլըճա Պէյգօզ Ենիքէօյ	21
12 25	Ուղղակի Գանտիլլի	2
12 45	Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Ա. Հիսար Գանլըճա Ենիքէօյ (բաց ի ուրբաթ օրերէ)	28
1 55	Ուղղակի Գանտիլլի (բացի ուրբաթ օրերէ)	33
2 45	Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Բաշչապահճէ Պէյգօզ (ուրբաթ օրերը Ռ. Բաշչամահալլէ)	25
2 55	Ուղղակի Գանտիլլի	
9 25	Գապաթաշ Պէշիկթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի (Գավագներ փացող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	23
10 15	Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Ռիֆաթփաշա Բաշչապահճէ Պէյգօզ Թարապիա Մեգարպուրնու Գավագներ	34
10 40	Պէշիկթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Ռ. Հիսար (Գանտիլլի նաւամատոյցը Պէյգօզի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	33
11 10	Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Ռ. Բաշչամահալլէ Բաշչապահճէի Պէյգօզ	23
11 40	Գապաթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ	21

Ամեն ուրբաթ շոգենաւ մը կամուրջէն ժամը 3.45ին մեկնելով Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչեշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէյիւքտէրէ և Մեգարպուրնու պիտի հանդիպի և անտի ժամը 5.30ին մեկնելով և յիշեալ նաւամատոյցները հանդիպելով պիտի իջնէ ի կամուրջ։

Ամեն ուրբաթ երեկոյ ժամը 11.45ին շոգենաւ մը Ենիմահալլէէն կամուրջ պիտի իջնէ Մեգարպուրնու Պէյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ Միրկէօն Ռ. Հիսար Արնաւուտքէօյ Օրթաքէօյ և Պէշիկթաշ հանդիպելով։ Ռամազանի ամիսը սոյն երթեւեկը տեղի չպիտի ունենայ։

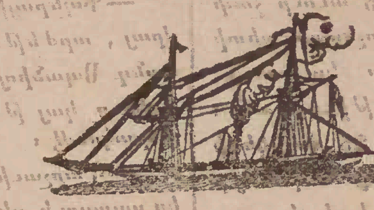

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՏԻՎԻՅԷ
ՈՒՂՂԱԿԻ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

Տաքահլիյէ շոգենաւն, նաւապետ Նօմիքօս, պիտի մեկնի յառաջիկայ Չորեքշաբթի, Յուլիս 16, ժամը 4½ին

Խտիվիէ Ընկերութեան շոգենաւք Կ. Պոլսէն կը մեկնին ամեն Չորեքշաբթի երեկոյները, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր և Բիրէա հանդիպելով։
Աղեքսանդրիա կը հասնին Երկուշաբթի առաւօտները։ Ուղեւորութիւնը կը տեւէ 4 ու կէս օր։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՔ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

Առաջին կարգի սեղան։ Սենեկապսպաս կին մը յատկացուած է տիկնանց սրահին. Միանգամայն իւրաքանչիւր շոգենաւի մէջ Եւրոպացի բժիշկ մը կը գտնուի։ Առաջին ասրէձանի տոմսակք մինչև երեք ամիս ընդունելի են, դիւրութիւն ընծայելու համար անոնց որք իրենց ճանապարհորդութեան շրջանին մէջ շոգենաւին հանդիպած ո և է նաւահանգիստն ելնելով, օրերով ժամանակ անցնեն և յաջորդ շոգենաւով իրենց ճամբորդութիւնը շարունակել ուզեն։ Առ նուազն երեք անձէ բաղկացեալ ընտանեաց տոմսակաց վրայ % 10 զեղչ մը կը լինի։ Երթ ու դարձի տոմսակաց վրայ %ին 10 զեղչ մը կը լինի, ի բաց առեալ ճաշը։ Ընտանեաց համար այս զեղչն % 15 է։ Երթ ու դարձի տոմսակք մինչև վեց ամիս ընդունելի են, եթէ Ապրիլի սկիզբէն մինչև Յուլիսի սկիզբը գնուին, իսկ տարւոյն միւս ամիսներուն մէջ մինչև երեք ամիս ընդունելի են։

Ծանօթ. — Խտիվիէ ընկերութեան Կարմիր ծովու մէջ բանող շոգենաւներն ամեն ուրբաթ Սուէզէն ելնելով, շաբաթը մէկ անգամ Եամպօ, Ճիտտէ և Սուաքիմ, և տասնեւհինգ օրն անգամ մը Մասովա, Հօտէյտա և Ատէնի ծովածոցին մէջ, Թաճուրա, Պէյլա, Պէրպերա և Ատէնի նաւահանգիստները կը հանդիպին։

Ուղեւորներու և ապրանաց համար դիմել Պոլիս, Կամուրջին քով, Վալիտէ Սուլթան Խան և կամ Ղալաթիոյ ճիւղը, Վօյվօտա փողոց, Նուսուֆ Իզզէտտին խան։

20 ՂՐՇ. 95 Գ.Շ.

ԺԱՄԱԳՈՐԾ
Գ. Է. ՍԷԼՎԱՃԵԱՆ
ՄԱՀՄՈՒՏ-ՓԱՇԱՅԻ ԳԼՈՒԽ ԹԻՒ 244

95 Գ.Շ. 20 ՂՐՇ.

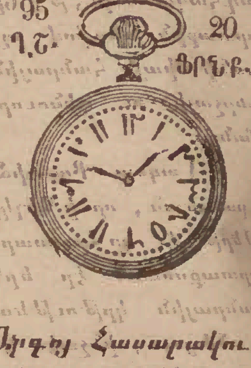

Իր արհեստական փորձառութիւնը գնահատող Ազգիս հասարակութեան պատիւ ունի ծանուցանել թէ այս անգամ Բարիզու ամենէն նշանաւոր գործարաններէն միոյն մէջ պատրաստել տուած է նշանակեալ գնով նմանը ցարդ չտեսնուած կոթէն լարուող և խիստ ձեւաւոր ժամացոյցներ որոց 20 տարի կանոնաւոր բանելն կերաշխաւորէ, եթէ տարին անգամ մը միայն իւղուին։

Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին։

ԻԼԱՆ
ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ
ՇԱՀԱՆԷ

Երզադ անպարը իչտէն ալընաճագ ճէնօվա բիրինճինին պէհէր դըյնէ ճէտիտէ պիր ղուրուշ եիկիրմի պէշ փարատէ թալիպի ուհըրէնտէ օլուպ գարարը գաթիի թէմտիտը րումինին իքինճի փազար իրթէսի կիւնի միւլլեաճյիւնտէն թէնզիլէն իհա խուէճէքլէրին հէյիմ մէզքիւրտէ սաաթ եէտիտէն նիհայէթ տօգուզ պըչըքա գատար Խազինէի խասսայի շահանէյէ կէլմէլերի իլան օլունուր։

27 Հազիրան, 300 2–3

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՆՊԱՐԵՂԻՆԱՑ
Պալըք—Բազար Թահմիլ Գաբու Թիւ 59
[illegible]

Մելքոն էֆ. Տէօքմէճեանի վաճառատան մէջ կը գտնուին նպարեղինաց վերաբերեալ ամեն տեսակ ապրանքներ, որպիսիք են, խահվէ՝ սովորական, լաւ և ընտրագոյն (մարթինիքա). շաքար՝ Մարսիլիոյ և Թրիեստի. այլ և այլ տեսակ ըմպելիքներէ զատ, ֆրանսական բուռն ֆօրինէ. Միլլէրի թարմ և ընտիր իւղ. Նաբօլիի մաքարօն. Ճէնօվայի և Նաբօլիի չէհրիյէ. բրինձ՝ Մախսուսէ և Բիզօն. լոբիա և սիսեռն եփուն և խիստ համով. անուշեղէնի և խմորեղէնի յատուկ լաւագոյն ալիւր. օսլայ (նիշասթա) և աւարոթ. Քանիոյ և Այվալըքի ընտիր ձէթ. Լոնտոնի և Մարսիլիոյ քօլա. Ամերիկայի քարիւղ (գազ). Լոնտոնի ընտիր լեզակ (չիվիտ). քօնեաք և այլ ոգելից ըմպելիք. սօտա. թարմ ըռթաքօլ և սարտին. Այվալըքի ընտիր ձէթ. Թարխանա և սպանախ. մէկ խօսքով, սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուի ամեն տեսակ նպարեղէն լաւագոյն այն պիտանի բաներու, որք անհրաժեշտ սոյն ճիւղին կը վերաբերին գլխաւորապէս։

Ամեն յանձնարարութիւն կը կատարուի ուղղութեամբ և կանոնաւորապէս։

Գիները խիստ չափաւոր են։ ԱՊԱՌԻԿ ՉԿԱՅ։

ԻԼԱՆ
ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ
ՇԱՀԱՆԷ

Մաթպախը ամիրէ իչիւն ալընաճագ եազ սէպզէվինին սօն գարարը գաթիյի իչիւն հազիրանը րումինին օթուզունճու ճումա իրթէսի կիւնիւ վէրիլէճէկինտէն թալիպլէրի թարիֆնաւան սաաթ եէտիտէն նիհայէթ տօգուզ պուչուգա գատար խազինէի խասսայի շահանէյէ միւրաճաաթ օլունմագ, վէ միւրաճաաթ օլունմադըը սուրէթտէ, եէվմ վէ վագթը մէզքիւր նիհայէթինաէ դարար, վէ անտէն սօնրա պիր չէյ թէնկիլէթէ, վէ թէնզիլաթի հալէ դապուլ օլունմայաճաղը պիլինմէք իւզրէ, իլանը քէյֆիյէթէ իպթիտար գըլընըր։

25 Հազիրան 300 2—3

ԳՈՒԻՆ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ՌԸԼԻՆՍ

Ծովային ապահովագրութիւն.—Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան Պ. Ժ. Վ. Ռէյթիր, Սօրկէատիս խան, Պահչէ-գափու, Պոլիս. կամ Ղալաթիա, Ալէքսիատի խան, թ. 15.

Ծանուցումն

Ձայնքաղ չարականը Ս. Երուսաղէմի Աթոռոյ տպարանէն վերստին լոյս ընծայուած ըլլալով ի գին վեց ճերմակ՝ մեծի ամեն գրավաճառաց մօտ կը գտնուի։

Արտօնատէր, Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ